

MLADI – OPAZOVALCI, ŽRTVE, STORILCI

Avtorica:
Anuška Anderlič Zakonjšek

Mentorica:
ga. Martina Šmid, univ. dipl. psih.

Raziskovalna naloga s področja psihologije

Celje, april 2017

KAZALO VSEBINE

1	OPREDELITEV PROBLEMA.....	8
2	UVOD	9
2.1	Temeljni pojmi	9
2.1.1	<i>Nasilje, agresija agresivnost.....</i>	9
2.1.2	Mladost, mladina, mladost	9
2.2	Agresivnost	9
2.3	Oblike agresije	10
2.4	Teorije agresivnosti	11
2.4.1	<i>Prirojenost agresije.....</i>	12
2.4.2	<i>Agresivno vedenje kot odgovor na frustracije.....</i>	13
2.4.3	<i>Agresivno vedenje kot naučeno vedenje</i>	14
2.4.4	<i>Agresivno vedenje kot odgovor na fizično okolje.....</i>	15
2.4.5	<i>Socialna konstrukcija agresije</i>	15
2.4.6	<i>Vplivi na agresivnost in agresivno vedenje.....</i>	16
2.5	Oblike nasilja mladih v Sloveniji	17
2.6	Agresija na spletu.....	19
2.6.1	<i>Zavajajoče in škodljive vsebine.....</i>	19
2.6.2	<i>Spletno nadlegovanje, pornografija, pedofilija</i>	20
2.6.3	<i>Zasvojenost</i>	22
2.6.4	<i>Kaj mladi počnejo na spletu?.....</i>	22
2.6.5	<i>Nasilje na spletu</i>	27
3	STANOVANJSKE SKUPINE, VZGOJNI IN PREVZGOJNI ZAVODI, ZAPORI ZA MLADOLETNE	29

3.1	Opredelitve posamezne ustanove	29
3.2	Stanovanjske skupine in vzgojni zavodi	30
3.2.1	Namestitev v stanovanjske skupine in vzgojne zavode	30
3.2.2	Seznam stanovanjskih skupin in vzgojnih zavodov v Sloveniji	31
3.3	Delo z mladoletnimi storilci kaznivih dejanj	31
4	CIILJI IN HIPOTEZE	33
5	METODOLOGIJA	35
5.1	Vzorec raziskave	35
5.2	Merski instrumenti	35
5.3	Postopek	36
6	REZULTATI IN INTERPRETACIJA	37
7	SKLEPI	51
8	LITERATURA IN VIRI	54
9	PRILOGE	56
9.1	Anketa za osnovnošolce	56
9.2	Anketa za dijake	57
9.3	Intervju	58

KAZALO SLIK

Slika 1: Leonard Berkowitz, ameriški socialni psiholog.	11
Slika 2: Konrad Lorenz, nemški psiholog.	12
Slika 3: John Dollard, ameriški psiholog.	13
Slika 4: Raziskava modelnega učenja z lutko Bobo.	14
Slika 5: Električni stol.	15
Slika 6: Marko Puschner.	22
Slika 7: Graščina Dvor, danes Prevzgojni dom Radeče.	30

KAZALO TABEL

Tabela 1: Shematični prikaz dejavnikov agresivnosti.	17
Tabela 2: Število sodelujočih v anketiranju.	35
Tabela 3: Ukrepanje osnovnošolcev v agresivnih situacijah.	42
Tabela 4: Ukrepanje dijakov celjskih srednjih šol v situacijah, kjer je prisotna agresija.	43
Tabela 5: Število žrtev spletnega nasilja med anketiranci.	46
Graf 6: Delež povzročiteljev spletnega nasilja med anketiranci.....	48

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Poznavanje pojma agresija pri osnovnošolcih in srednješolcih izraženo v odstotkih.....	37
Graf 2: Poznavanje različnih oblik agresije med anketiranci.	38
Graf 3: Uporaba pojma nasilje ali trpinčenje, ko želimo poudariti negativno izraženo agresijo.....	40
Graf 4: Poznavanje prevzgojnih domov za mladoletne.	41
Graf 5: Pogostost Opažene agresija na spletu med osnovnošolci in srednješolci.....	45
Graf 6: Kaj po mnenju anketirancev najbolj vpliva na izražanje agresije.	49

ZAHVALA

Ob zaključevanju raziskovanja bi se najprej želela zahvaliti moji mentorici, gospe Martini Šmid, univ. dipl. psih. Podpirala me je in spodbujala, mi svetovala in me bogatila s svojim znanjem. Bila je preprosto odlična, za kar sem ji iskreno hvaležna.

Najlepše se zahvaljujem gospe Katji Selčan, ravnateljici JZ OŠ Marjana Nemca Radeče, ki je v začetku šolskega leta omogočila anketiranje na radeški osnovni šoli in mi tako zagotovila objektivnejše rezultate.

Zahvala gre gospodu Petru Tovorniku Čepinu, profesorju s Srednje zdravstvene šole Celje, ki mi je omogočil anketiranje njihovih dijakov.

Iskrena hvala tudi Anžetu Primožiču, dijaku Gimnazije Celje – Center, ki je ankete v mojem imenu razdelil na sosednji gimnaziji in mi tako zagotovil večji vzorec.

Najlepše zahvale grejo gospe Andreji Mitič Štirn, ki je nalogo v celoti lektorirala in poskrbela, da je brez slovničnih »črvičkov«.

Najlepša hvala gospe Ljubici Kresović Knap, upokojeni socialni delavki, ki je bila pripravljena odgovoriti na nekaj vprašanj in tako obogatila mojo raziskovalno metodo ter rezultate.

Hvala vsem godbenikom in godbenicam Godbe Slovenskih železnic, ki so na turneji po Avstraliji in Novi Zelandiji potrpeali ob pogledu name, ko sem na letalu in avtobusu štela ankete, računala odstotke in nazadnje pisala raziskovalno nalogo.

Nikakor ne morem mimo svoje družine, ki mi je seveda, kot vedno, stala ob strani, prenašala moje muhe in tečnobo zadnje dni pred rokom oddaje naloge. Hvala za vse skodelice kave in piškote, ki ste mi jih dostavili na podstrešje.

In nazadnje iskrena hvala vsem, ki se nesebično veselite mojega uspeha ...

POVZETEK

Danes živimo v sožitju s spletom, socialnimi omrežji, računalniškimi igrkami, za čimer stoji kup umazanih zgodb. Raziskovalna naloga z naslovom Mladi – opazovalci, povzročitelji, žrtve zajema splošne teorije agresivnosti, v raziskovalnem delu pa vrsto rezultatov, ki vrednotijo mlade, osnovnošolce JZ OŠ Marjana Nemca Radeče in dijake treh celjskih srednjih šol, I. gimnazije v Celju, Srednje zdravstvene šole Celje in Gimnazije Celje – Center.

Raziskovalna naloga zajema znanje s področja agresije med mladimi, večjo pozornost sem namenila agresiji na spletu, ki je še kako »moderna«. Rezultati so potrdili kar osem od trinajstih hipotez. Med anketiranci so bile tako žrtve kot povzročitelji spletne agresije, ki so z menoj delili tudi opisane primere.

Z raziskovanjem sem spoznala, da mladi niso dovolj seznanjeni s posledicami, ki jih doživljajo žrtve in povzročitelji, navsezadnje je povzročanje agresije kaznivo dejanje, ki je dokazljivo.

Ključne besede: osnovnošolci, dijaki, agresija, splet, socialna omrežja, žrtev, povzročitelj

1 OPREDELITEV PROBLEMA

Med mladimi se pojavljajo različne oblike agresije. V osnovni šoli smo se zagovarjali, kadar smo koga udarili ali rekli grdo besedo, zato sklepam, da se med mlajšimi osnovnošolci pojavljata predvsem besedna agresija in fizično nasilje. Osnovnošolci na predmetni stopnji ustvarjajo račune na različnih socialnih omrežjih, kar pomeni izpostavljenost spletnemu nasilju. Žrtev tovrstne oblike agresije sem bila tudi sama, zato me je tematika toliko bolj pritegnila.

Zagotovo smo mladi najbolj izpostavljeni spletnemu nasilju predvsem zato, ker v različnih situacijah pogosto ravnamo nepremišljeno. Ne zavedamo se, da vse ostane na spletu, ne zavedamo se ostrih besed, ki režejo srce, in ne zavedamo se enakega udarca, ki lahko vsak trenutek zaboli vsakogar izmed nas.

Z raziskovanjem sem dosegala svoje cilje in ugotovila, kako mladi poznajo pojem agresija in njene oblike, ter kako se soočajo z nasiljem, predvsem spletnim.

2 UVOD

2.1 Temeljni pojmi

2.1.1 *Nasilje, agresija agresivnost*

Nasilje lahko definiramo kot grob napad na drugo osebo ali osebe, rezultat pa je izrazito poškodovanje ali prizadejanje fizične škode tem osebam (Žužul, 1989, v: Bučar Ručman, 2004). V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in avtorji) je nasilje opredeljeno kot »dejaven odnos do koga, značilen po uporabi sile, pritiska«.

Pušnik (1999, v Bučar Ručman, 2004) pravi, da je agresivnost eden najbolj nejasnih in protislovnih pojmov, ki jih uporabljamo v psihologiji. Kadar se nanaša na trenutno reakcijo, navadno uporabljamo izraz agresija, medtem ko agresivnost pomeni trajno značilnost posameznika.

2.1.2 **Mladost, mladina, mladost**

Slovar slovenskega knjižnega jezika (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU in avtorji) termine opredeljuje kot:

- Mladost – doba v človeškem življenju od otroštva do zrelih let.
- Mladina – mladi ljudje, zlasti med štirinajstim in petindvajsetim letom.
- Mladost – stanje mladoletnega človeka.

2.2 Agresivnost

Starejše definicije označijo agresijo *kot tisto fizično ali besedno vedenje, katerega namen je povzročanje fizične ali psihične škode.*

Bandura (v Žužul, 1989, v Bučar Ručman) pojasni, da je agresivnost na splošno definirana kot obnašanje, ki rezultira v osebnem poškodovanju in fizičnem uničevanju. V Kompare, Stražišar idr. (2013) je zapisano, da je Agresija eden izmed večjih problemov človeštva. Je področje, o katerem so posamezne teorije sprožile polemiko o podedovanosti; nekateri teoretiki pravijo, da je v vsakem nas tisto, kar se mora iz nas sprostiti. Drugačen pogled na proučevanje agresije pa poudarja, da pomeni agresija v najširšem smislu vsak aktiven pristop, kar kaže že izvor pojma, ki je v

latinski besedi *aggredior*, ki pomeni pristopiti, začeti, lotiti se in napasti. Skladno s te pomenom agresija ni nujno nekaj slabega, saj je usmerjena k spreminjanju neke situacije, ki nam ni všeč. Pogosto je posledica nekega čustva (običajno jeze, ki se pojavi, ko menimo, da dogodki tečejo neopravičeno, ne tečejo v skladu z našimi željami, ali pa iz strahu, ko se čutimo ogrožene). Vendar tudi za agresijo velja, tako kot za izražanje čustev, da mora biti izražena ustrezno.

Včasih pa agresija ni povezana s čustvi (npr. instrumentalna) in se lahko izraža konstruktivno (npr. ko želimo v športu nekoga premagati). Ko želimo poudariti negativno izraženo agresijo, uporabljamo še dva pojma, to sta **trpinčenje** in **nasilje**.

- O trpinčenju govorimo, kadar je nekdo v daljšem časovnem obdobju večkrat izpostavljen agresivnemu vedenju oz. negativnim dejanjem, ki jih je povzročil sovrstnik ali skupina;
- Nasilje pomeni nepravično ali zlorabljeno uporabo moči oz. fizično siljenje, ki je uporabljeno za škodovanje, poškodovanje ali zlorabo ljudi in stvari.

2.3 Oblike agresije

Berkowitz (1993, v Kompare, Stražišar idr., 2013) je opozoril, da si običajno pod pojmom agresija predstavljamo neko (fizično) vedenje (ki škodi drugim), vendar je teh oblik več:

- **besedna agresija** (npr. žaljenje, neprimerne opazke in šale ipd.),
- **posredna agresija** (npr. ogovarjanje, spletkarjenje ipd.),
- agresija, ki je **usmerjena navzven** (proti drugim ljudem),
- agresija, ki je **usmerjena vase** (če je posredna in usmerjena vase, lahko kot primer štejemo alkoholizem, rizične športe – alpinizem, če pa je hkrati neposredna in usmerjena vase, bi bil primer samomorilnost, samozaničevanje ipd.),
- **instrumentalna agresija** (služi doseganju nekega cilja oz. zadovoljitvi – agresija je tu zgolj sredstvo ali instrument),
- **sovražna agresija** (katere namen je poškodovati ali ubiti nekoga),
- **aktivna agresija** (nekdo dejavno počne nekaj, kar škodi drugim),

- **pasivna agresija** (nekdo, s tem, ko česa ne naredi, povzroči škodo drugim, npr. vidim, da nekdo pretepa sošolca, ki mi je zoprn, in zato ne priskočim na pomoč),
- **zavestno kontrolirana agresija** (npr. hladnokrvno načrtovanje rop),
- **impulzivna agresija** (npr. otrok, ki ga je vrstnik spotaknil, mu impulzivno prisoli zaušnico).

Slika 1: Leonard Berkowitz, ameriški socialni psiholog.

(vir: <http://faculty.jou.ufl.edu/mweigold/mmc6400/mmc6400lnk.htm> , sneto 15. 1. 2017)

2.4 Teorije agresivnosti

Kompare, Stražišar idr. (2013) navajajo, da različni avtorji pripisujejo vzroke agresivnega vedenja različnim dejavnikom. Večina ločuje med dvema dejavnikoma: med prirojenimi oz. biološkimi¹ in socialnimi izvori agresivnosti. Med obema teorijama bi lahko uvrstili druge, ki deloma zajemajo obe: frustracijska teorija agresivnega vedenja, teorija naučenega agresivnega vedenja, teorije, ki poleg naštetih vključujejo še psihološke vidike (osebnostne lastnosti, čustvene in kognitivne reakcije), nekatere teorije so usmerjene na vpliv fizičnega okolja ipd.

¹ Nagoni in značilnosti delovanja organizma.

2.4.1 Prirojenost agresije

Biološke razlage agresivnosti imajo več različnih oblik. Nemški psiholog Konrad Lorenz (1950, v Berkowitz, 1993, v Kompare, Stražišar idr.) je opisal agresivnost kot energijo posameznika, ki se mora sprostiti. Človeško naravo obdaja rezervoar agresije, zato mora biti nadzorovana in varno uresničena (t. i. ventili, brez katerih bi prišlo do eksplozije). Vendar so raziskave drugih avtorjev pokazale, da ljudje, ki imajo sposobnost »ventiliranja«, praznjenja energije, pogosteje delujejo bolj agresivno in ne manj, kot je predvidel Lorenz.

Po Freudu (v Kompare, Stražišar idr., 2013) naj bi bila agresija povezana z libidom². Freud je opozarjal, da se agresija ne sprošča nujno z agresivnim vedenjem, ampak tudi na socialno sprejemljive načine, s t. i. sublimacijo (npr. izbira določenih poklicev – vojak, mesar; s humorjem, sanjami, športom ...). Freud je med prvimi opozarjal na pomen povezovanja različnih dejavnikov pri nastajanju agresije: »Če je otrok prikrajšan v zadovoljevanju osnovnih potreb pri doseganju ciljev, je to vzrok za razvoj agresivnosti, destruktivnosti in drugih oblik motenosti.«

Slika 2: Konrad Lorenz, nemški psiholog.

(vir: https://www.google.si/search?q=konrad+lorenz&hl=sl&biw=1366&bih=638&site=webhp&source=Inms&tbm=isch&sa=X&sqj=2&ved=0ahUKEwjSn5LNusHRAhXGCMAKHTIIA7wQ_AUIBigB#imgrc=37HBuOzHOankZM%3A, sneto 14. 1. 2017)

² Energija seksualnega nagona.

2.4.2 Agresivno vedenje kot odgovor na frustracije

John Dollard (v Kompare, Stražišar idr., 2013) je leta 1939 s sodelavci opozoril, da agresija nastane kot odgovor na frustracije, če je posamezniku preprečena pot pri poskusu doseganja cilja. Predpostavljal je, da ljudje sami po sebi niso agresivni, vendar neprijetna čustva v njih zbudijo agresivno reakcijo. Lahko bi govorili o *frustracijski agresiji* (npr. dijak, ki dobi slabo oceno, je jezen na profesorja in ga začne motiti pri učni uri). Agresija ni vedno usmerjena k izvoru frustracije. Kadar ocenimo, da je izvor za nas premočan, agresijo preusmerimo na t. i. *nadomestni objekt*, motivacijska energija agresije postane premeščena (npr. slabo ocenjen dijak oceni, da bi mu agresivno vedenje do profesorja preveč škodilo, zato svojo agresijo preusmeri na sošolca, ki je šibkejši in ga ozmerja).

Kritike te teorije: nanašajo se na stališče, da frustracije vedno vodijo do agresije. Trije glavni razlogi za to so: pogosto drugačno odzivanje ljudi na frustracije, nenavadno močna frustracija včasih izzove pasivnost in nemoč, agresivno vedenje se pogosto dogaja kot odgovor na agresivnost, npr. pri boksu.

Slika 3: John Dollard, ameriški psiholog.

(vir: <http://www.flandershealth.us/personality/biographies-of-john-dollard-and-neal-miller.html>, sneto 7. 3. 2017)

2.4.3 Agresivno vedenje kot naučeno vedenje

Albert Bandura (v Kompare, Stražišar idr., 2013) je opredelil dve temeljni izhodišči, iz katerih izhajajo avtorji, ki govorijo o tem, da je agresivno vedenje naučeno. Menil je, da se ljudje vedejo agresivno, ker:

- posnemajo vedenje, ki so ga opazili pri drugih. Govorimo o t. i. posnemovalni agresiji, lahko tudi »modelni« agresiji. Temelji na identifikaciji³ s pomembnimi osebami in na občutku pripadnosti skupini (npr. identifikacija mladostnika z agresivnim vedenjem športnega vzornika) ali
- so se naučili z opazovanjem drugih, da se agresivno vedenje izplača oz. je nagrajevano.

Primer agresivnega vedenja z modelnim učenjem je raziskava modelnega⁴ učenja z lutko Bobo, ki jo je izvedel Albert Bandura leta 1961.

Slika 4: Raziskava modelnega učenja z lutko Bobo.

(Vir: <https://www.pinterest.com/hypermujzen/psychologys-greatest-hits/>, sneto 7. 3. 2017)

V številnih raziskavah so A. Bandura in njegovi sodelavci prišli do ugotovitev, da otroci agresivni stil vedenja hitro usvojijo z gledanjem agresivnih vedenj in interakcij na televiziji. Takšno vedenje uporabijo, kadar so postavljeni v položaj, v katerem je to zanje koristno. Televizija prikazuje agresivna dejanja tako, da otroci dobijo vtis, da je takšno vedenje opravičljivo, ob tem pa se zmanjša njihova občutljivost za nasilje.

³ Poistovetenje.

⁴ Je oblika učenja, pri katerem se novega vedenja naučimo tako, da opazujemo model.

2.4.4 Agresivno vedenje kot odgovor na fizično okolje

Dr. Michael Hogg in dr. Graham Vaughan sta leta 2002 (v Kompare, Stražišar idr., 2013) objavila rezultate raziskave, ki so pokazali, da je agresivnost povezana s temperaturo v okolju. Druge raziskave kažejo, da agresivnost spodbuja hrupno okolje. Ugotavljali so, da so ljudje bolj tekmovalni in agresivni, če se znajdejo v utesjenem prostoru.

2.4.5 Socialna konstrukcija agresije

Kompare, Stražišar idr. (2013) so zapisali, da je agresija, predvsem njena izraženost, odvisna tudi od socialnega okolja, norm⁵. Če v družbi velja norma, da je agresija prirojena, je družba tista, ki mora poskrbeti za omejevanje in nadzor, denimo z medicinskim pristopom. V primeru, da velja odvisnost agresije od okolja, to pomeni, da se družba trudi za spreminjanje okolja v čim večji meri (prijaznejše stanovanjske soseske, dobra infrastruktura). Torej lahko neka institucija izvaja agresijo zgolj v primeru, ko jo večina ljudi sprejme, da je agresija ustrezna, legitimna, skladna z družbenimi normami. Odnos do agresivnosti in agresije same kaže medosebno interakcijo in je del socialne resničnosti.

Slika 5: Električni stol⁶.

(Vir: <http://stuffnobodycaresabout.com/2015/08/06/the-first-execution-by-electric-chair/>, sneto 7. 3. 2017)

⁵ Kar določa, kakšno sme, mora biti kako ravnanje, vedenje, mišljenje; pravilo, predpis.

⁶ Metoda smrtne kazni, prvič uporabljena v New Yorku leta 1890. Iznášli so jo, saj so hoteli način smrtne kazni, ki bi bil bolj human od obešanja.

2.4.6 Vplivi na agresivnost in agresivno vedenje

Različni dejavniki največkrat vplivajo na agresijo, če se pojavijo skupaj, torej če gre za interaktivni vpliv. Notranje telesno in psihično stanje lahko deluje kot podlaga. Ali se bo agresija izrazila, je odvisno od same situacije, od naučenih oblik reagiranja, od intenzivnosti in vrste čustva, od posameznikove presoje posledic agresivnega vedenja ipd., so zapisali Kompore, Stražišar idr. (2013).

Nagnjenost posameznika k agresivnemu vedenju je po mnenju Leonarda Berkowitza (1993, v Kompore Stražišar idr., 2013) običajno posledica interakcij številnih različnih vplivov:

- pomanjkanje ljubezni in naklonjenosti staršev,
- prestroga vzgoja staršev v otroštvu,
- raven stresa v življenju in stopnja, s katero posamezniku uspe (ali pa tudi ne) zadovoljiti pomembne osebne potrebe in želje,
- stališča in vrednote o agresivnosti,
- kako se je posameznik naučil videti lasten socialni svet.

Tabela 1: Shematični prikaz dejavnikov agresivnosti.

Izvori agresivnosti	Vzpodbujevalci agresivnosti	Ojačevalci agresivnosti
<p>Učenje s posnemanjem</p> <p>Ojačana aktivnost</p> <p>Biološke osnove</p>	<p>Vplivi vzornikov</p> <ul style="list-style-type: none"> - odstranitev zavor - olajšanje agresivnosti - vzbujanje agresivnosti <p>Odvračajoči dražljaji</p> <ul style="list-style-type: none"> - telesni napad - besedne grožnje - izostanek ojačanja - omejevanje <p>Zunanje spodbude</p> <ul style="list-style-type: none"> - vpliv navodil - neustrezna simbolizacija 	<p>Zunanje ojačanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - materialne nagrade - zvišanje socialnega položaja - izrazi bolečin, poškodb - odstranitev odvrtačajočega dražljaja <p>Posredno ojačanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - opazovanje nagrajevanja - opazovanje kaznovanja <p>Samoojačanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - samokaznovanje - samonagrajevanje - samoopravičevanje

(vir: Bandura, v Tušak v: Bučar Ručman, 2004)

2.5 Oblike nasilja mladih v Sloveniji

Bučar Ručman (2004) nasilje nad mladimi deli v štiri skupine:

- Ulično nasilje: sem spadajo pretepi, ropi, izsiljevanja, posilstva.
- Nasilje na športnih prireditvah: na športnih prireditvah se zberejo množice navijačev, v nekaterih primerih navijači začnejo s t. i. huliganstvom (pretepanje z navijači nasprotne ekipe, uničevanje inventarja ...).
- Nasilje v šolah: nadlegovanja, ustrahovanja, izsiljevanja, otipavanja. Gre za dejanja močnejših učencev in dijakov na šibkejšimi.

- Nasilje nad člani družine (otroci, starši) oz. nad partnerjem: v Sloveniji se pogosto dogaja, da mladi trpinčijo in pretepajo svoje partnerje, nekateri se znašajo nad svojimi starši.
- Druge oblike nasilja: nasilje v zaporih, vojašnicah, prostitucija.

Hočevar, Predanič (2012) sta zapisala: »Med kaznivimi dejanji mladoletnikov policisti najpogosteje obravnavajo tatvine, ki jih je bilo v zadnjih dveh letih več kot tisoč. Vendar so lani, denimo, obravnavali tudi 42 mladoletnikov, osumljenih nasilja v družini, 37 primerov spolnega napada na osebo, mlajšo od 15 let, štiri primere spolnega nasilja, lani dve, predlani pa tri posilstva in vsako leto tudi en primer zlorabe prostitucije. Mladoletnikom so pripisali po en uboj in posebno hudo telesno poškodbo. Predlani je bil eden osumljen ugrabitve, šest so jih obravnavali zaradi požiga. Ukvarjali so se tudi z dvema napadalcema na informacijski sistem.

Po podatkih statističnega urada je bilo leta 2011 zaradi kaznivih dejanj pravnomočno obsojenih 369 oseb, mlajših od 18 let, fantje pa so po številu v odločilni prednosti. Delež deklet, ki so jim sodniki izrekli kakšen ukrep – v skoraj polovici primerov je to nadzorstvo organa socialnega skrbstva – je približno 13-odstoten.«

»Dejstvo je, da je agresivno vedenje vedno obstajalo,« razmišlja psihologinja Lidija Srša iz svetovalne službe Gimnazije Ledina. »Vsako nasilno vedenje je po definiciji čustven odziv, naj bo to jeza, sram, zavist, ljubosumje, užaljenost. Posameznik nasilno odreagira na nekaj, kar je zanj zelo pomembno in čuti, da bo, če to izgubi, močno ogroženo njegovo samospoštovanje. Zato je pri preventivi pred nasiljem najpomembnejše razumevanje čustev – da otrok ve, da čustev ne povzročajo drugi, temveč jih ustvarjamo sami, s tem, kako razumemo neko situacijo in koliko nam je pomembna, na podlagi lastnih prepričanj in vrednot,« je pojasnila psihologinja.«

»Mladi imajo svoj poligon preverjanja in preigravanja različnih situacij in socialnih vlog v svoji vrstniški skupini, kjer bi si želeli biti sprejeti in spoštovani. To preizkušajo različno, odvisno od tega, kaj jim dokazovanje, ugajanje, primerjanje z drugimi pomeni, povezano pa je z občutkom lastne vrednosti, samospoštovanjem, samopodobo. Ta se najprej oblikuje z vzgojo, torej doma. Vemo pa, da dobra samopodoba in občutek lastne vrednosti posamezniku omogočata, da se ne odzove čustveno nasilno na vsako situacijo, ki zanj ni ustrezna (če ga zafrkavajo vrstniki,

negativna ocena v šoli, če ga/jo zavrne punca, fant), ampak zna izbrati primeren način za izražanje svojih čustev, ki ne ogroža drugega. Navsezadnje imajo čustva prilagoditveno funkcijo in nam omogočajo, da se za nas nekaj spremeni na bolje (strah nam omogoči, da se umaknemo pred ogrožajočo situacijo). Zato je čustveno opismenjevanje za mlade tako pomembno,« je prepričana Lidija Srša. »Naletimo na mlade, ki nosijo nože v torbah, ki opravljajo in spletkarijo, se izživljajo nad šibkejšimi. Ko jih vprašaš, zakaj je to treba, bo večina od njih odgovorila, da je samo hec, nič resnega, ta z nožem se počuti bolj močnega, ta, ki opravlja, si zagotavlja priljubljenost. Vse zato, da dobijo občutek, da so vredni, da nekaj pomenijo.«

2.6 Agresija na spletu

Skr (2006) pravi, da je dejstvo, da je internet postal del našega vsakdana, nesporno. Brez njega praktično ne (znamo) moremo živeti. Razumljivo, saj je prinesel mnoge novosti, med drugim globalno komunikacijo, neusahljiv vir informacij, zabavo. Postal je nepogrešljiv v službi, šoli in doma.

Kljub priljubljenosti uporaba interneta ne prinaša samo koristi in zadovoljstva, temveč tudi številne nevšečnosti, ki se jih uporabniki premalo zavedamo. »Nepravilna ali nepremišljena uporaba interneta ima lahko v skrajni fazi tudi katastrofalne posledice, ki niso povezane zgolj z izgubo podatkov ali okvaro računalnika temveč tudi s težkimi psihičnimi posledicami uporabnikov. Še posebej so vsem čerem in nevarnostim pri brskanju po spletu in pri uporabi ostalih storitev, kot so klepetalnice, e-pošta in novičarske skupine izpostavljeni otroci in mladostniki, ki veljajo zaradi svoje nepremišljenosti, radovednosti, neizkušenosti in naivnosti za najbolj ogroženo in ranljivo skupino internetnih uporabnikov.«

2.6.1 Zavajajoče in škodljive vsebine

Skr (2006) prav tako pravi, da je poglobljena prednost interneta ta, da ponuja ogromen nabor informacij, s katerimi si lahko pomagamo pri učenju in delu, hkrati pa je ravno količina slabost, saj hkrati ponuja veliko nekoristnih in nezanesljivih informacij. Brez cenzure jih lahko objavi kdorkoli.

Poleg nevšečnosti, ki jih povzroči nezanesljiv koš informacij, se otroci in mladi z brskanjem prebijejo do številnih škodljivih vsebin, ki spodbujajo nasilje, kriminalno dejavnost, pornografijo, pedofilijo ipd. Ena izmed oblik škodljivih vsebin so tudi »sovražni govori«, ki so navadno uperjene zoper razne manjšine. Težava pri brskanju je ta, da uporabnik naleti na sovražno vsebino, ne da bi jo sam iskal. Mladostniška radovednost lahko ogrozi stanje uporabnikovega računalnika. Pri prenašanju filmov, glasbe, programske opreme se lahko poleg virusov v računalnik namesti tudi »vohunska programska oprema«, ki zmanjša uporabnikov nadzor nad računalnikom.

2.6.2 Spletno nadlegovanje, pornografija, pedofilija

Skr (2006) je zapisal: »Tako otroci kot starši so preveč zaverovani vase in mislijo, da je uporaba interneta zanje povsem varna. Kot sem že prej omenila, se dogaja, da na škodljivo vsebino naletiš naključno. Na internetu lahko nehote naletimo na mnogo škodljivcev, perverznežev, pedofilov, ki pod krinko anonimnosti prežijo na nič hudega sluteče uporabnike. Še posebej pogosti primeri takih zlorab so po elektronski pošti, v klepetalnicah, na forumih.

V klepetalnicah so mladi lahke žrtve, saj se pedofili izdajajo za vrstnike sogovornikov. Vse njihovo dejanje pa je usmerjeno h končnemu cilju – srečanju z mladoletno osebo v realnem svetu. Med ostale pogoste primere spolnega nasilja sodijo še sporočila z erotično vsebino, nagovarjanje k virtualnemu seksu preko različnih aplikacij ipd.«

»V slovenskem Kazenskem zakoniku se pornografije dotika 187. člen, ki med kazniva dejanja uvršča proizvodnjo, distribucijo, razdeljevanje, ponujanje, nakup in tudi posedovanje otroške pornografije z namenom širjenja. V omenjenem členu je med drugim zapisano, da kdor osebi, mlajši od štirinajst let, proda, prikaže ali z javnim razstavljanjem ali kako drugače omogoči, da so ji dostopni spisi, slike, avdiovizualni ali drugi predmeti pornografske vsebine, ali ji prikaže pornografsko predstavo, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do dveh let.«

Marko Puschner je na vprašanja Daniela Shepparda (2016) o spletnem nadlegovanju odgovarjal tako:

Kaj je pravzaprav spletno nadlegovanje?

»To je nasilje, ki ga človek izvaja nad drugim prek interneta oziroma elektronskih medijev – govorimo o informacijsko-komunikacijski tehnologiji (IKT), ker predvsem mladi zelo veliko komunicirajo prek pametnih telefonov, tablic, družbenih omrežij itn. Jaz sem v šolo hodil v osemdesetih letih. Takrat smo doživljali nasilje na hodnikih šole – verbalno, fizično, kakorkoli. Zdaj pa se je predvsem verbalno nasilje preselilo na internet in izgleda pravzaprav popolnoma enako, le posredovano je prek drugega medija.

Pod spletno nasilje pa ne uvrščamo samo groženj ali žalitev, temveč tudi objave fotografij, ki nekomu škodijo, brez njegovega dovoljenja. Danes se to med mladimi dogaja zelo pogosto. Mladi si iz ljubezni izmenjujejo razgaljene fotografije, ko pride do spora ali razhoda, pa prejemnik grozi in izsiljuje, da jih bo objavil na internetu, oziroma jih na internetu objavi in s tem izvaja nasilje nad osebo, ki je na fotografijah. Mladi pogosto takšne fotografije delijo tudi iz naivnosti, saj ne pomislijo na možne posledice.«

Koliko je spletno nadlegovanje razširjeno pri nas? V raznih raziskavah lahko zasledimo precej širok razpon, od par do več deset odstotkov mladih, ki naj bi jih že kdaj nadlegovali prek interneta.

»Natančnih števil nimamo, vendar je tega veliko. Zgodba je podobna kot pri spletnih portalih s komentarji, kjer se hitro vname prepir. Tudi zato, ker splet nudi več anonimnosti, se v pogovor vključi več mladih. Nekdo začne nekoga žaliti, drugi pa se nato temu priključijo, češ, "saj se mi ne more nič zgoditi, saj me ne bodo našli.«

Resnično upam, da v Sloveniji še nimamo samomorov zaradi tega.

Nekje od šestega, sedmega razreda osnovne šole dalje in v srednji šoli je tega veliko. Več v urbanih središčih, na podeželju manj, saj so ljudje bolj povezani med seboj in so odnosi bolj pristni. V mestih pa smo bolj odtujeni, zato mladi bolj komunicirajo prek sodobnih naprav in z manj zavorami.

A skoraj v vsakem razredu, v katerem sem bil, so mi povedali vsaj za en primer spletnega nadlegovanja.«

Slika 6: Marko Puschner.

(Vir: <http://www.planet.si/novice/slovenija/intervju-spletno-nadlegovanje-mladih-zelo-razsirjeno-tudi-pri-nas-vodi-do-fizicnih-obracunov-in-hude-stiske.html>, sneto 7. 3. 2017)

2.6.3 Zasvojenost

Skr (2006) pravi, da kratkotrajna uporaba interneta za učenje in delo se lahko zaradi različnih spletnih vsebin, ki jih ponuja internet, kmalu sprevrže v nenadzorovano preživljanje prostega časa na internetu in posledično v zasvojenost. Kmalu lahko pripelje do pomanjkanja časa za komuniciranje z družinskimi člani, vrstniki, opravljanje šolskih obveznosti. Zasvojenost se pogostokrat začne z mladostnikovimi begi iz realnega v virtualni svet, kjer lahko pod krinko spreminja svojo osebnost, izraža frustracije.

2.6.4 Kaj mladi počnejo na spletu?

Na spletni strani Safe.si, točki osveščanja o varni rabi interneta in mobilnih naprav za otroke, najstnike, starše in učitelje so objavili rezultate dveh raziskav med mladimi, ki so ju izvajali v letu 2010. Prva je naslovljena z EU Kids Online in je bila izvajana med evropskimi otroki od 9 do 16 let. Druga pa nosi naslov Mladi na netu in je prva slovenska raziskava o internetu med otroki od 8 do 18 let.

Citiram nekatere rezultate:

- **Priljubljene aktivnosti na spletu**

EU Kids Online: raziskava je pokazala, da nekaj več kot **74 % slovenskih otrok uporablja internet vsak dan ali skoraj vsak dan**. Uporaba se s starostjo povečuje. V povprečju na internetu preživijo **99 minut na dan**. Tisti, stari od **9 do 10 let**, na internetu preživijo približno **1 uro na dan**. Skoraj **60 % otrok internet uporablja v svoji sobi** ali v katerem drugem zasebnem prostoru.

Iz raziskave je razvidno, da otroci internet uporabljajo za različne aktivnosti. Za **šolske potrebe** je internet v zadnjem mesecu uporabljalo **65 % otrok**, **85 %** jih je gledalo **video izseke** (npr. na spletni strani YouTube), **52 %** je na internetu objavilo **slike, videe ali glasbo**, medtem ko je **spletno pošto** v zadnjem mesecu uporabljalo skoraj **70 % otrok**.

Uporaba **spletnih socialnih omrežji** (npr. Facebook, MySpace ...) je med slovenskimi otroki precej razširjena. Po podatkih mednarodne raziskave ima okrog **76 % slovenskih otrok na spletnih socialnih omrežjih svoj profil**, kar je več kot kažejo rezultati domače raziskave, ki je ugotovila, da je med mladimi **68 % uporabnikov**.

Analiza po starostnih razredih je pri mednarodni raziskavi pokazala, da je med tistimi, starimi od 9 do 10 let, takih **47 %**, med tistimi, ki so stari od 11 do 12 let, **67 %**, svoj profil ima tudi **89 %** tistih, ki so stari od 13 do 14 let in skoraj **92 %** tistih, ki so stari od 15 do 16 let.

Mladi na netu: Rezultati slovenske raziskave Mladi na netu kažejo, da internet približno **enkrat na dan ali večkrat uporablja 70 % mladih**. Več kot uro na dan na internetu preživi **37 % mladih**. Tudi v domači raziskavi je večina anketiranih v zadnjem mesecu internet uporabljala za šolske potrebe. **70 % mladih** je vsaj nekajkrat na mesec iskalo **informacije za šolo ali študij**, **40 %** pa je to počelo vsaj nekajkrat na teden. Redno je internet za šolsko delo uporabljala več kot polovica najstarejših in malo manj kot četrtina najmlajših.

Kar se **uporabe socialnih omrežij** tiče, je v slovenski raziskavi med tistimi, starimi od **8 do 10 let**, **22 % uporabnikov**, med tistimi, starimi od **11 do 14 let**, **71 % uporabnikov**, med 15- do 17-letniki jih socialna omrežja uporablja **87 %**, med najstarejšimi pa **84 %**.

- **Soočanje s spletnim ustrahovanjem**

EU Kids Online: rezultati so pokazali, da je v zadnjih 12 mesecih na spletu nekaj zmotilo ali razburilo **18 % slovenskih otrok** (EU: 12 %). **69 % vprašanim slovenskim otrokom** (EU: 77 %) je nekdo napisal nekaj opolzkega ali škodljivega, med katerimi je **80 % deklic**. **Kar 72 % otrok je bilo ob taki izkušnji dokaj do zelo razburjenih, predvsem deklice**. Ob tem dogodku je **37 % slovenskih otrok** (EU: 36 %) poskušalo **zadevo rešiti samih**, od tega je bilo **70 % deklic**, **16 % slovenskih otrok** (EU: 24 %) pa je upalo, da bo minilo samo od sebe. Zaradi dogodka se je **6 % slovenskih otrok** (EU: 12 %) počutilo krivo, **15 % pa se je hotelo maščevati**. Med slednjimi je bilo **60 % deklic**. **Kar 28 % otrok o svoji izkušnji ni povedalo nikomur** (v veliki večini najstarejši), **55 % jih je povedalo staršem**. **11 % otrok je nekaj takega napisalo nekemu drugemu** (predvsem starejši).

Spletno stran, kjer ljudje razpravljajo o tem, kako se fizično poškodovati, je v zadnjih 12 mesecih videlo **15 % otrok**. **8 % otrok je obiskalo stran, kjer se razpravlja o samomorih**. Med obiskovalci teh strani so bili predvsem otroci v starosti od 15 do 16 let. Spletne strani, kjer se razpravlja o tem, kako postati zelo suh, si je ogledalo **21 % mladih**. **65 % je bilo med njimi žensk**. Malo nižji odstotek otrok je obiskalo sovražno nastrojeno spletno stran (**13 %**), **17 % pa spletno stran z razpravami o drogah**.

Mladi na netu : **okrog 2 % otrokom je nekdo že kdaj rekel neprijetne ali boleče stvari prek elektronske pošte**, med njimi jih je bilo **47 % starih od 11 do 14 let**. **9 % jih je to doživelo prek takojšnjega sporočanja**, **7 % pa se je to zgodilo prek spletnih socialnih omrežjih, od tega jih je 38 % bilo starih od 15 do 17 let**. **7 % vprašanih otrok je nekdo neprijetne ali boleče stvari rekel prek kratkih sporočil (SMS)**. V primeru prejetja nezaželenih spolnih komentarjev je **37 % otrok poskušalo blokirati vsa sporočila pošiljatelja**, med njimi je bilo **70 % deklic**, **24 % otrok s to izkušnjo pa sporočilo takoj izbrisalo**. Med tistimi otroci, ki so odšli na srečanje z osebo, ki so jo poznali samo prek interneta, je **10 % takih, ki jih je to zmotilo ali prizadelo**. Med temi je **60 % žensk**. **67 % otrok je povedalo, da jim je oseba, s katero so se srečali, rekla nekaj žaljivega oziroma bolečega**, **66 % od teh je to dokaj do zelo razburilo**. **80 % se je o tem pogovorilo s svojimi vrstniki**. **Sovražno spletno stran je nenamerno obiskalo 38 % otrok, namerno pa skoraj četrtina otrok**.

- **Učenje o internetu**

EU Kids Online: rezultati raziskave so pokazali, da se je s približno tretjino slovenskih otrok (EU: 53 %) učitelj/ca v šoli pogovarjal/a o tem, kaj počnejo na internetu. Slovenskim otrokom, predvsem starim 13 let in več, so v šoli tudi razložili, zakaj so nekatere spletne strani dobre in nekatere slabe (57 %) (EU: 60 %). 38 % vprašanim slovenskim otrokom (EU: 40 %) so v šoli pomagali, ko so se srečali z vsebino, ki jih je zmotila in predlagali varne načine uporabe interneta (58 %). Najmlajši (od 9 do 12 let) so bili razlage, pomoči in predlogov varne rabe deležni v manjši meri.

Mladi na netu : rezultati raziskave kažejo, da otroci niso bili deležni veliko ur učenja o uporabi interneta. Okoli 28 % otrok ni imelo nobene lekcije o uporabi interneta, med njimi je skoraj 60 % tistih, ki so stari 14 let in manj. Približno 32 % otrok je imelo nekaj ur učenja interneta, med njimi je skoraj 70 % tistih, ki so stari med 11 in 17 let. Okoli 10 % tistih, starih nad 15 let, pa poroča, da so imeli veliko lekcij učenja o uporabi interneta. Pri najmlajših (8 do 10 let) je 41 % takih, ki niso imeli nobene lekcije. Približno dve tretjini otrok že kdaj dobilo nasvet o tem, kako učinkovito iskati informacije na internetu. Med njimi je 33 % otrok, starih med 11 in 14 let. Tudi nasvet o tem, kako ostati varen na internetu, sta dobili dve tretjini otrok, pri čemer je polovica takšnih, ki je tak nasvet dobila pogosto. Nekoliko zaskrbljujoč je podatek, da kar 43 % vprašanih v starosti od 8 do 10 let še nikoli ni dobilo nasveta o varnosti na spletu. Pri starejših otrocih je ta delež bistveno nižji in predstavlja manj kot 11 %. Raziskava je tudi pokazala, da so se o internetu mladi največ naučili od prijateljev vrstnikov (26 %) in staršev (22 %). Mlajši otroci so se o internetu naučili največ od staršev, od starejših bratov ali sester ter prijateljev. S starostjo se povečuje delež tistih, ki so se največ naučili od vrstnikov in zmanjšuje delež tisti, ki so se največ naučili od staršev (Safe.si).

2.6.5 *Nasilje na spletu*

Na strani Safe.si navajajo, da poznamo več oblik nasilja na spletu. V vseh so otroci in mladostniki lahko udeleženi le kot uporabniki ali pa kot udeleženci – žrtve ali storilci:

- spletne strani s slikami in videoposnetki nasilja,
- spletne strani, ki pozivajo k sovraštvu,
- nasilne spletne igre,
- domači videoposnetki pretefov, ki se širijo med mladimi (t. i. happy slapping),
- spletno trpinčenje in ustrahovanje.

Sovražno nastrojene skupine, ki so preko različnih knjig, revij, letakov širile svoje ideje, so obstajale že prej. S poglobljeno komunikacijsko tehnologijo se je sovražna propaganda razširila tudi na svetovni splet. Tudi na forumih in klepetalnicah lahko namreč najdemo **žaljiva sporočila** (»flaming«), **zalezovanje** (»cyberstalking«) in **spletno sovraštvo** (»cyberhate«).

Oblika spletnega nasilja je tudi t. i. happy slapping, kjer mladostniki izdelajo posnetke realnega nasilja, ki jih nato razpošiljajo naprej svojim prijateljem in znancem. Npr. mladi na mobilni telefon posnamejo pretep svojega sošolca in takšen prizor pošljejo naprej ali objavijo na internetu. Pojav je znan pod imenom happy slapping (kar bi lahko prevedli kot veselo pretepanje).

Pretepi na igrišču, pretepaške tolpe, učitelji, ki ustrahujejo učence, učenci, ki se posmehujejo učiteljem, dokler ti ne ponorijo – vse to je ujeto v video posnetkih in objavljeno na spletu. Tu so še posnetki, ki jih naredijo žrtve, ko se maščujejo svojim mučiteljem. Ti videi še dodatno zmedejo otroke, da ne vedo več, kaj je prav in kaj ne. Dejstvo je, da je **na spletu takih posnetkov zelo veliko** in da število gledalcev vedno znova narašča. Pogosto dosežejo veliko priljubljenost, še posebej posnetki z nasilno vsebino – kot je npr. prikaz skupine otrok, ki pretepa nemočno žrtev. In ko se to zgodi, se ta posnetek ne prikazuje več samo na spletu. Začne se predvajati tudi na večernih poročilih in drugih TV oddajah.

Lambergarjeva (2011) je zapisala, da so otroci in mladi tista družbena skupina, ki še posebej intenzivno osvaja tehnologije, ki jih ponuja svetovni splet. Med temi tehnologijami je nedvoumno tudi uporaba spletnih družbenih omrežij, kot je recimo

Facebook. Medtem ko spletna omrežja za mlade na eni strani predstavljajo številne priložnosti, pa na drugi strani skrivajo tudi številne pasti in nevšečnosti in omogočajo tudi pojav virtualnega nasilja med vrstniki.

Psihologinja Andreja Pšeničny (2011, v Lambergar, 2011) pravi: "*Gre za zelo hudo obliko nasilja z dolgotrajnimi posledicami,*" poudarja in dodaja, "*da je ravno zato, ker je namenjeno izolaciji in izključevanju žrtve iz socialnega kroga, socialno nasilje ponavadi bolj rušilno in boleče od fizičnega in tudi psihičnega.*"

Kot razlaga Jermanova (2011, v Lambergar, 2011), so najbolj pogosti primeri, ki vključujejo fante in dekleta kot žrtve in storilce naslednji: kraja gesla za profil, in sicer si geslo pogosto delijo kot znak prijateljstva, ko pa se skregajo, se začne vrstniško nasilje, temu sledi še kraja identitete, pisanje na profilu v imenu drugega, objavljanje fotografij v imenu, seveda takih stvari, ki jih žrtev ne bi nikoli napisala, objavila in ima potem zaradi tega težave, saj ne more dokazati, da tega ni objavila sama. Nadalje objava žaljivih fotografij žrtve, razgaljenih ali zmontiranih na žaljiv način, nato ustvarjanje lažnega profila z namenom žaljenja, opravljanja in blatenja, ustvarjanje sovražne skupine, nastrojene proti žrtvi, objava intimnih slik in videov iz zveze, ko se ta konča, pisanje zlobnih, žaljivih sporočil žrtvi, pisanje grozečih sporočil na zid. »še bi lahko naštevali«, pravi Jermanova, saj »domišljija nadlegovalca ne pozna meja.«

3 STANOVANJSKE SKUPINE, VZGOJNI IN PREVZGOJNI ZAVODI, ZAPORI ZA MLADOLETNE

3.1 Opredelitve posamezne ustanove

Mladinski dom Jarše na svoji spletni strani stanovanjske skupine definira kot majhne ustanove (stanovanjske hiše), v katerih lahko bivajo fantje in dekleta v starosti do 18 let, ki zaradi različnih razlogov začasno ne bivajo pri svojih starših ali njihovih namestnikih. Običajno se po pomoč v stanovanjske skupine zatečejo po dolgotrajnih sporih v družini, ki so po navadi posledica neprimernih vzgojnih prijemov staršev; v skrajnih primerih govorimo o zanemarjanju, zlorabljanju, pretiranemu razvajanju ipd. Z vključitvijo v stanovanjsko skupino si mladi začasno uredijo bivanjske razmere, dobijo pomoč pri šolanju in urejanju vseh pomembnih zadev, obenem pa jim vzgojitelji nudijo tudi preprosto, a pomembno oporo, mentorstvo ali svetovanje.

Skalar (1995, v Pavlovič, 2014) navaja, da vzgojne zavode ustanavlja država za vzgojo in varstvo mladostnikov, ki so vzgojno zanemarjeni in ogroženi v razvoju, prav tako pa so tudi trajno ali začasno brez družinskega varstva. Skrbijo za njihovo vzgojo, socializacijo, nudijo jim varstvo in oskrbo ter jih pripravljajo na samostojno življenje s šolskimi programi in programi poklicnega izobraževanja. Vzgojna prizadevanja so usmerjena k emancipaciji in njihovi osebni in socialni integraciji.

Ministrstvo za pravosodje na svoji spletni strani podaja informacijo iz katere izluščimo, da je prevzgojni dom ustanova, kjer so priprti mladoletniki in mladoletnice, ki jim je bil izrečen vzgojni ukrep oddaje v prevzgojni dom.

Prav tako je podana informacija o zaporu za mladoletne – je ustanova, kjer so priprti mladoletniki in mladoletnice, obsojeni na mladoletniški zapor.

Slika 7: Graščina Dvor, danes Prevzgojni dom Radeče.

3.2 Stanovanjske skupine in vzgojni zavodi

3.2.1 Namestitev v stanovanjske skupine in vzgojne zavode

Center za socialno delo Ljubljana – Šiška opisuje namestitev otrok in mladostnikov v stanovanjske skupine in vzgojne zavode: »Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v svojem 121. členu določa: Center za socialno delo sme sam ali v sporazumu s starši oddati otroka v zavod zaradi njegove osebne ali vedenjske motenosti, ki bistveno ogroža njegov zdrav osebni razvoj, Center za socialno delo odloči o ustavitvi izvrševanja ukrepa takoj, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih je bil ukrep izrečen. Ukrep lahko traja najdalj tri leta, izjemoma pa se lahko podaljša. Otrok, ki dopolni osemnajst let, sme ostati v zavodu le v primeru, da v to privoli.

Najpogostejši razlogi za namestitev so učne težave, povezane z vedenjskimi težavami in nemočjo staršev ter socialna ogroženost (odsotnost staršev, bolezni staršev). Otroke in mladostnike nameščamo v stanovanjske skupine in vzgojne zavode takrat, ko so izčrpane vse druge možnosti in ko ocenimo, da bo obravnava v bolj strukturiranem okolju izboljšala otrokov/mladostnikov položaj.«

3.2.2 Seznam stanovanjskih skupin in vzgojnih zavodov v Sloveniji

Na spletni strani CSD Ljubljana – Šiška so navedene naslednje stanovanjske skupine in vzgojni zavodi:

- Mladinski dom Malči Belič,
- Mladinski dom Maribor,
- Mladinski dom Jarše,
- Stanovanjska skupina Rdeča kljuka zavoda za vzgojo in izobraževanje Logatec (samo srednješolci),
- Stanovanjska skupina Brod vzgojno-izobraževalnega zavoda Višnja gora (samo za dekleta),
- Stanovanjska skupina Ježek vzgojno-izobraževalnega zavoda Frana Milčinskega Smlednik,
- Vzgojni zavod Kranj,
- Stanovanjska skupina Postojna Vzgojnega zavoda Planina,
- Stanovanjska skupina VZ Slivnica pri Mariboru.

Vzgojni zavodi za srednješolce:

- Zavod za vzgojo in izobraževanje Logatec,
- Vzgojni zavod Slivnica pri Mariboru,
- Vzgojno-izobraževalni zavod Višnja gora.

Osnovnošolski vzgojni zavodi:

- Vzgojno-izobraževalni zavod Frana Milčinskega Smlednik,
- Vzgojno-izobraževalni zavod Veržej,
- Vzgojni zavod Planina (tudi za srednješolce).

3.3 Delo z mladoletnimi storilci kaznivih dejanj

Center za socialno delo Ljubljana – Šiška navaja, da je zaradi vrste vzgojnih ukrepov in kazni potrebna in pomembna delitev mladostnikov v naslednje tri skupine:

1. mlajši mladoletniki od 14. do 16. leta,
2. starejši mladoletniki od 16. do 18. leta,
3. mlajši polnoletniki od 18. do 21. leta.

Citiram opis postopkov, ki jih uporablja Center za socialno delo (CSD Ljubljana – Šiška):

»Otroci do 14. leta kazensko niso odgovorni, to pomeni, da se jih ne obravnava na sodišču. Center za socialno delo dobi obvestilo o storjenem kaznivem dejanju otroka in opravi razgovor s starši in otrokom, ter jim poda informacije o možnih socialno varstvenih storitvah.

Ko mladostnik dopolni 14 let, postane kazensko odgovoren. Po prejemu ovadbe, ki jo poda policija, tožilstvo zahteva uvedbo pripravljalnega postopka. Postopek zoper mladoletnika se lahko uvede za vsa kazniva dejanja samo na zahtevo tožilca. O uvedbi pripravljalnega postopka je obveščen CSD, ki mora v skladu z 469. členom Zakona o kazenskem postopku pridobiti podatke o mladostnikovi zrelosti, okoliščinah in razmerah, v katerih živi in vse druge okoliščine, ki se tičejo mladostnikove osebnosti. Opravi se razgovor z mladoletnikom in starši in pripravi se poročilo za sodišče. /.../

V primerih, ko gre za izrek zavodskega ukrepa ali mladoletniškega zapora, pa CSD oziroma strokovni delavec sodeluje z zavodom ali zaporom. /.../

Strokovni delavci CSD so prisotni na sejah senata in glavnih obravnavah. Javnost je pri obravnavi mladoletnikov izključena.

Staršem in mladostniku se pomudi osebna pomoč ali druge storitve, lahko se jih napoti tudi v druge institucije in nevladne organizacije.

Vzgojni ukrepi se izrekajo z namenom vzgojno vplivati na mladoletnika. Izrednega pomena je sodelovanje staršev, ki otroka najbolj poznajo, saj se lahko z njihovo pomočjo pripravi ustrezen načrt dela in zastavijo cilji v skladu s potrebami in zmožnostmi mladoletnika.

Šolanje ima velik pomen za mladoletnika, v primeru, ko pride do prekinitve šolanja, je mladoletnik še bolj ogrožen, saj svoje potrebe običajno skuša zadovoljevati na ustrezen način, izvrševanje kaznivih dejanj, zloraba alkohola in ilegalnih drog ... v toku obravnave skušamo skupaj z mladostnikom in njihovimi starši usmerjati mladoletnika k ustrežnejšim načinom zadovoljevanja potreb, nadaljevanju šolanja, ponovni vključitvi v šolanje ...«

4 CILJI IN HIPOTEZE

Cilji raziskovalne naloge so naslednji:

- ugotoviti, kaj za mladostnike pomeni pojem agresija,
- ugotoviti, s čim mladostniki povezujejo pojem agresija,
- ugotoviti razlike v poznavanju oblik agresije med osnovnošolci in srednješolci,
- ugotoviti, če anketiranci pojem agresija povezujejo tudi s spletno agresijo,
- ugotoviti, koliko anketirancev pozna vsaj en pojem, ki ga uporabljamo, kadar želimo poudariti negativno izraženo agresijo,
- kako bi mladostniki ukrepali, če bi se nekdo do njih obnašal agresivno,
- ugotoviti, koliko anketirancev je že bilo žrtev spletnega nasilja,
- ugotoviti, koliko anketirancev je bilo povzročiteljev spletnega nasilja,
- ugotoviti, v kakšnih oblikah se pojavlja spletno nasilje,
- ugotoviti, kolikšen delež anketirancev pozna vsaj eno ustanovo v Sloveniji, kjer prevzgamajo mladoletne,
- ugotoviti, ali srednješolci povezujejo izražanje agresije z vzgojo posameznika.

Zastavila sem hipoteze:

- **Hipoteza 1:** Večina anketirancev pozna izraz agresija.
- **Hipoteza 2:** Večina anketirancev povezuje izraz agresija s škodovanjem, poškodovanjem, zlorabo.
- **Hipoteza 3:** Večina anketiranih srednješolcev zna naštetih tri oblike agresivnega vedenja.
- **Hipoteza 4:** Manjšina anketiranih osnovnošolcev zna naštetih tri oblike agresivnega vedenja.
- **Hipoteza 5:** Vsaj polovica anketirancev pozna vsaj en pojem, ki ga uporabljamo, ko želimo poudariti negativno izraženo agresijo.
- **Hipoteza 6:** Večina anketirancev pozna vsaj eno ustanovo v Sloveniji, kjer prevzgamajo mladoletne, ki so bili storilci kaznivega dejanja.
- **Hipoteza 7:** Manjšina anketiranih osnovnošolcev bi v primeru, da bi se kdo v bližini obnašal agresivno, le-tega ignorirala in se umaknila, če bi se lahko.
- **Hipoteza 8:** Večina anketiranih srednješolcev se situacijam, v katerih je prisotna agresivnost, izogiba.

- **Hipoteza 9:** Najmanj anketirancev bi nasilnežu razložila, da takšno vedenje ni primerno.
- **Hipoteza 10:** Vsaj polovica anketirancev je bila kdajkoli žrtev spletnega nasilja.
- **Hipoteza 11:** Vaj polovica anketirancev ima izkušnjo s spletno agresijo kot opazovalec.
- **Hipoteza 12:** Manjšina anketirancev ima izkušnjo s spletno agresijo kot povzročitelj.
- **Hipoteza 13:** Večina anketiranih srednješolcev meni, da je izražanje agresivnosti odvisno od vzgoje posameznika.

5 METODOLOGIJA

5.1 Vzorec raziskave

Anketiranje sem izvedla na JZ OŠ Marjana Nemca Radeče. V anketi je sodelovalo 80 učencev predmetne stopnje, 35 učencev in 45 učenk. Nato sem ankete razdelila še na treh celjskih srednjih šolah: I. gimnazija v Celju, Srednja zdravstvena šola Celje in Gimnazija Celje-Center. Na I. gimnaziji se v anketiranju sodelovalo 64 gimnazijcev, 24 dijakov in 40 dijakinj, na Srednji zdravstveni šoli Celje so sodelovali 104 srednješolci, 29 dijakov in 75 dijakinj, na Gimnaziji Celje – Center pa 30 gimnazijcev, 5 dijakov in 25 dijakinj vseh letnikov.

Tabela 2: Število sodelujočih v anketiranju.

Osnovnošolci				Dijaki			
razred	št. učencev	M	Ž	letnik	št. dijakov	M	Ž
6.	21	11	10	1.	36	10	26
7.	30	12	18	2.	48	10	38
8.	9	5	4	3.	55	19	36
9.	20	7	13	4.	59	21	38
skupaj	80	35	45	skupaj	198	60	138

5.2 Merski instrumenti

Za merski instrument sem uporabila:

1. Vprašalnik

Vprašalnik za osnovnošolce je sestavljen iz osmih vprašanj. Tri vprašanja so odprtega tipa, eno kombiniranega. Pri štirih vprašanjih se pričakuje opisan primer, če je odgovor na vprašanje »da«.

Vprašalnik za srednješolce je sestavljen iz devetih vprašanj. Prav tako je eno vprašanje kombiniranega tipa, pri štirih se pričakuje opis primera, če je odgovor na vprašanje »da«, štiri vprašanja pa so odprtega tipa.

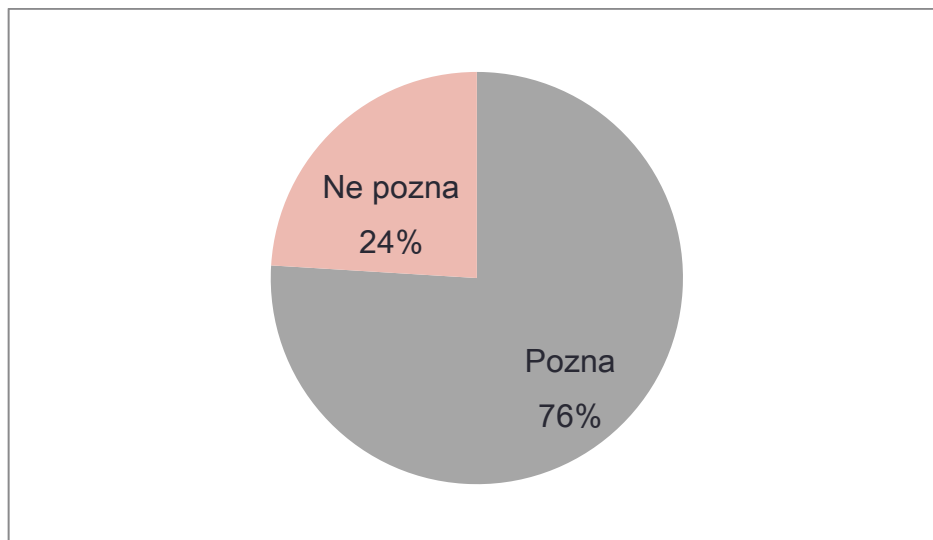
2. Intervju

Opravila sem intervju z Ljubico Kresović Knap, nekdanjo socialno delavko na Osnovni šoli Marjana Nemca Radeče. S svojimi odgovori je na podlagi ogromnega števila izkušenj obogatila samo tematiko, kljub temu, da je njen vidik le eden izmed mnogih.

5.3 Postopek

Po izbranem naslovu raziskovalne naloge, sem si zastavila cilje in oblikovala hipoteze. Na podlagi hipotez sem se lotila izdelave ankete in vprašanj za intervju. Ankete sem 29. novembra 2016 razdelila učencem predmetne stopnje JZ OŠ Marjana Nemca Radeče. 14. februarja sem anketiranje izvedla na Srednji zdravstveni šoli Celje, dan za tem na Gimnaziji Celje – Center in nazadnje, 16. februarja še na I. gimnaziji v Celju. Anketirance sem prosila za iskrenost odgovorov. Podatke sem obdelala s programom Microsoft Word – Microsoft Excel. Nazadnje, 17. februarja sem opravila še intervju z Ljubico Kresović Knap. Odgovore sem uredila in celoten intervju priložila k nalogi.

6 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

Graf 1: Poznavanje pojma agresija pri osnovnošolcih in srednješolcih izraženo v odstotkih.

Rezultati kažejo, da večina anketirancev pozna pojem agresija. Na vprašanje, kaj je agresija, je pravilno odgovorilo 76 % anketirancev, 166 dijakov in 53 učencev. Ostalih 24 %, 32 dijakov in 27 učencev je odgovorilo napačno oziroma na vprašanje ni odgovorilo.

Ljubica Kresović Knap, svetovalna delavka OŠ Marjana Nemca Radeče, s katero sem izvedla intervju, odgovarja, da je agresija vsako psihično in fizično nasilje nad nekom.

Berkowitz (1993, v Kompare, Stražišar idr., 2013) je opozoril, da si običajno pod pojmom agresija predstavljamo neko (fizično) vedenje (ki škodi drugim). Veliko osnovnošolcev je odgovorilo, da je agresija »takrat, ko nekoga udariš«, »ko se dereš« itd. Pojem agresija mladi v splošnem enačijo z nasiljem.

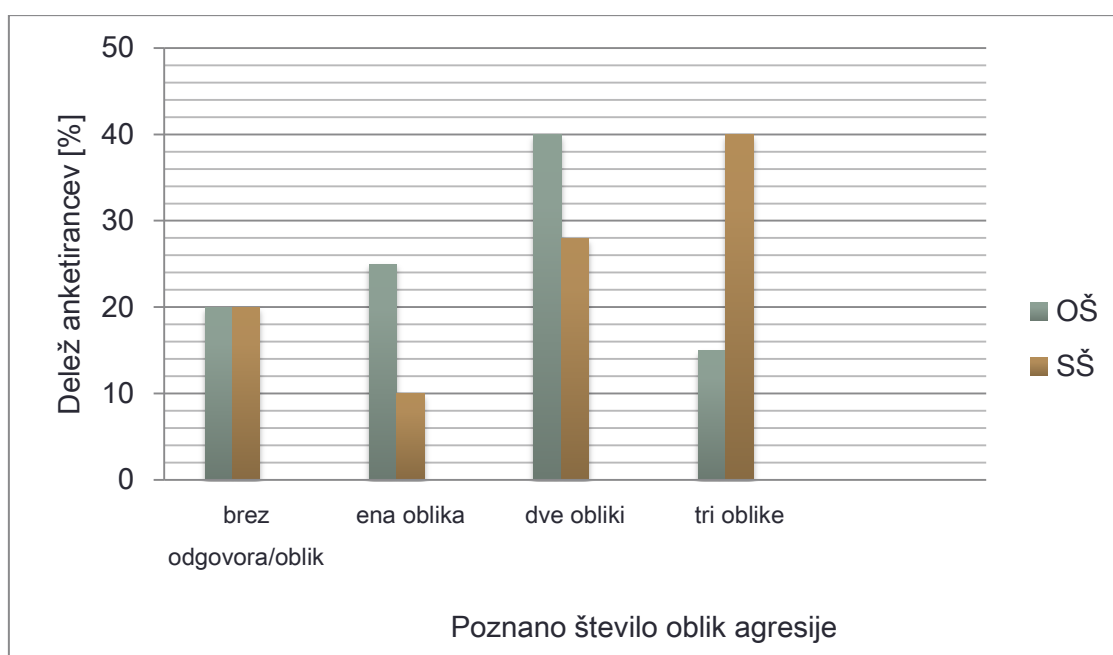
Moj cilj je bil ugotoviti, kaj za mladostnike pomeni pojem agresija. Moja prva hipoteza pravi, da večina anketirancev pozna izraz agresija.

Ob upoštevanju dvotretjinske večine lahko, glede na zgoraj navedene rezultate, **prvo hipotezo potrdim**. Tudi pri vseh nadaljnjih hipotezah bom kot večino upoštevala več kot dve tretjini anketirancev.

Moj pomislek pri interpretaciji teh odgovorov je ta, da ima lahko vsak posameznik drugačno toleranco do agresivnosti. Za nekoga je agresija že, če ti kdo reče, da si bedak, spet drugi sprejme udarec starša, ker se ni pravočasno vrnil domov, pa to ne interpretira kot agresijo, ampak kot nekaj običajnega, ker takšno vedenje doživlja vsakodnevno.

Agresivnost je na splošno definirana kot obnašanje, ki rezultira v osebnem poškodovanju in fizičnem uničevanju (Bandura, v Žužul v: Bučar Ručman, 2004).«

Ob upoštevanju zgornjih rezultatov lahko **potrdim tudi drugo hipotezo**, ki je bila, da večina anketirancev povezuje izraz agresija s škodovanjem, poškodovanjem, zlorabo ... Namreč, kdor je pravilno odgovoril na vprašanje o pomenu pojma agresija, pojem povezuje s škodovanjem, poškodovanjem, zlorabo.

Graf 2: **Poznavanje različnih oblik agresije med anketiranci.**

Graf 2 prikazuje, da nobene oblike med osnovnošolci ni podalo 20 % učencev, kar predstavlja 16 anketiranih osnovnošolcev. Med dijaki niti ene oblike ne zna naštetih 20 % dijakov, kar med anketiranimi dijaki celjskih srednjih šol predstavlja 16 dijakov. Med vsemi anketiranci ne zna nobene oblike naštetih 20 % anketirancev, to je 57 anketiranih.

Eno obliko zna naštetih 25 % osnovnošolcev, kar predstavlja 20 % le-teh, ter 10 % dijakov, kar predstavlja 20 dijakov. Med vsemi zna eno obliko naštetih 14 % anketirancev, kar predstavlja 40 anketirancev.

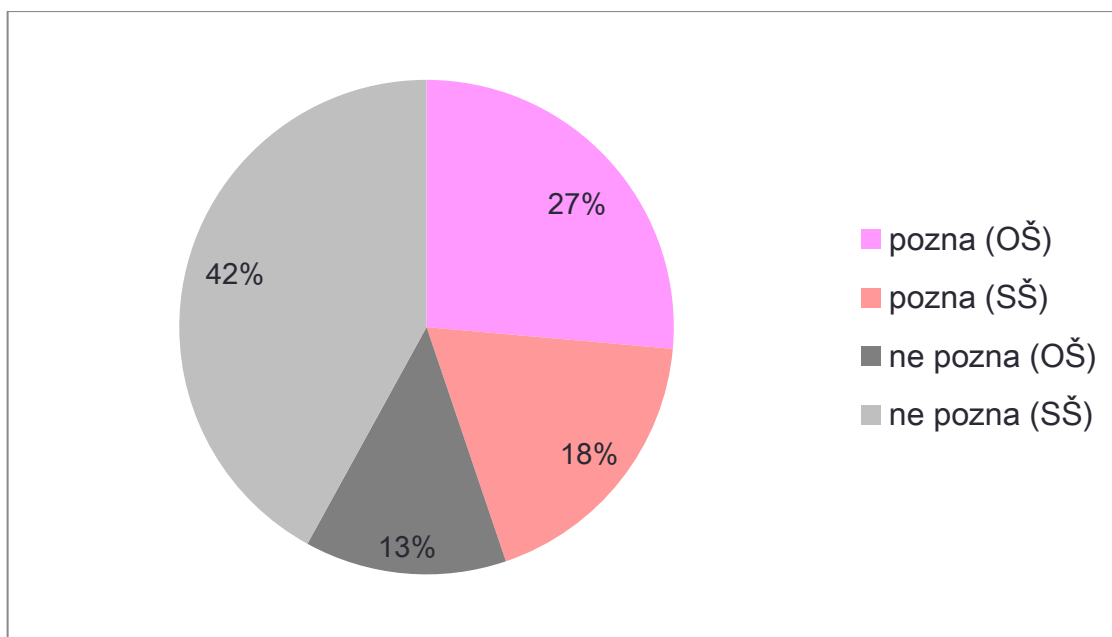
Dve obliki zna naštetih 40 % osnovnošolcev, kar predstavlja 32 le-teh, ter 29 % dijakov, kar predstavlja 57 anketiranih dijakov. Med vsemi anketiranimi zna dve obliki naštetih 32 % ljudi, kar predstavlja 89 anketirancev.

Tri oblike zna naštetih 15 % osnovnošolcev, kar pomeni 12 učencev. Med dijaki zna tri oblike agresije naštetih 40 % dijakov, kar med vsemi anketiranimi dijaki celjskih šol predstavlja 80 dijakov. Izmed vseh zna vsaj tri oblike agresije naštetih 33 % anketirancev, kar predstavlja 92 anketirancev.

Berkowitz (1993, v Kompare, Stražišar idr., 2013) je opozoril, da si običajno pod pojmom agresija predstavljamo neko (fizično) vedenje (ki škodi drugim), vendar je teh oblik več. Najpogosteje so anketiranci navedli besedno in fizično agresijo. Nekaj odgovorov je bilo presenetljivih, nisem pričakovala, da mladi poznajo oblike agresije. Nekajkrat se je pojavil odgovor pasivna agresija, enkrat vase usmerjena agresija.

Moja tretja hipoteza se glasi, da zna večina anketiranih srednješolcev naštetih tri oblike agresivnega vedenja. Med dijaki treh celjskih srednjih šol zna naštetih tri oblike agresije 80 dijakov od 198. Glede na rezultate **tretje hipoteze ne morem potrditi**.

Četrta hipoteza pravi, da zna manjšina anketiranih osnovnošolcev naštetih tri oblike agresivnega vedenja. Od 80 anketiranih osnovnošolcev, je tri oblike agresije naštel le 12 učencev, kar predstavlja le 15 %. Glede na rezultate je **četrta hipoteza potrjena**.

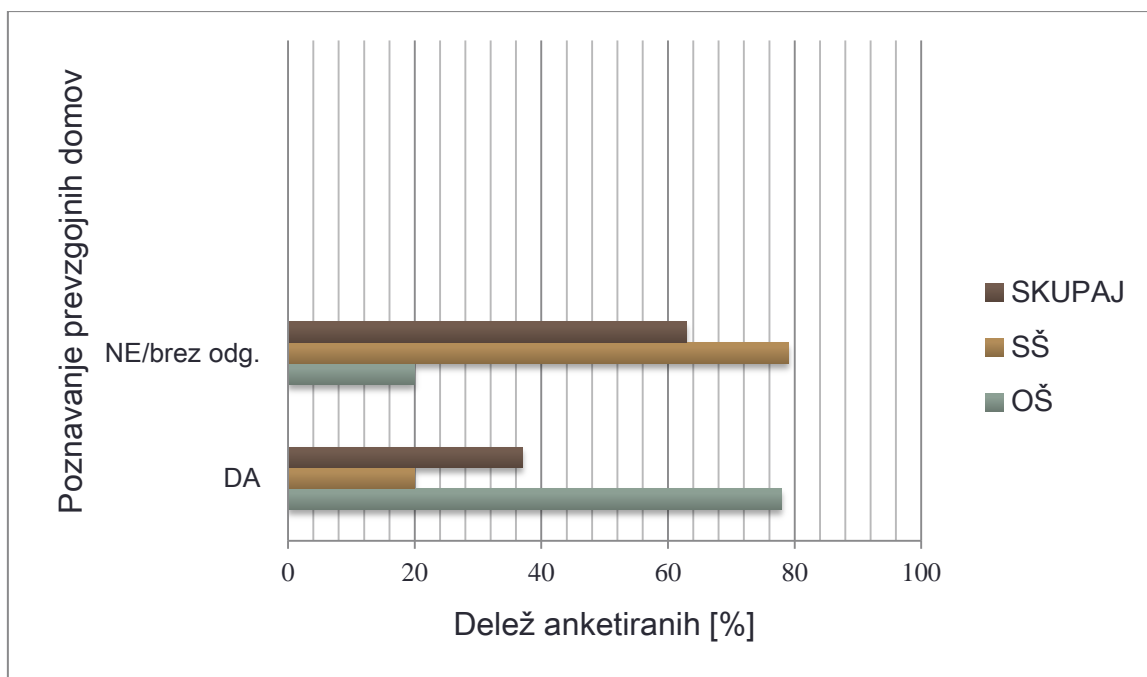

Graf 3: **Uporaba pojma nasilje ali trpinčenje, ko želimo poudariti negativno izraženo agresijo.**

Rožnata barva na grafu 3 prikazuje poznavanje pojmov nasilje ali trpinčenje, ki se uporabljata za negativno izraženo agresijo. Večina anketirancev je uporabila pojem nasilje. Sicer ta pojem pozna 27 % osnovnošolcev in 18 % dijakov, skupaj 45 % (146) vseh anketiranih. Preostane 42 % dijakov in 13 % osnovnošolcev, skupaj 55 % (132) anketirancev, ki jih na diagramu prikazuje siva barva.

Anketiranci so že pri prvem vprašanju o pomenu pojma agresija navajali besedo nasilje. Agresijo povezujejo z negativnim prizvokom, izkazalo se je, da vedo, kateri pojem uporabiti, če želimo poudariti negativno izraženo agresijo. Pojem nasilje je uporabilo veliko anketirancev, nekaj jih je pisalo primere agresivnih situacij. Kompare, Stražišar idr. (2013) navajajo, da *»Kadar želimo poudariti negativno izraženo agresijo, uporabljamo še dva pojma, to sta trpinčenje in nasilje«*, kar se ujema z navedbami anketirancev.

Peto hipotezo, ki pravi, da vsaj polovica anketirancev pozna vsej en pojem (nasilje oz. trpinčenje) zato lahko **potrdim**.

Graf 4: Poznavanje prevzgojnih domov za mladoletne.

Graf 4 prikazuje, da večina anketirancev ne pozna niti ene ustanove za prevzgojo mladoletnih. Med osnovnošolci je obkrožilo odgovor »da« 62 učencev, kar predstavlja 77 % vseh, primer je podalo 56 učencev, torej 70 %, vsi so napisali Prevzgojni dom Radeče. Ostalih 6 anketiranih primera ni napisalo. Odgovor »ne« je izbralo 19 učencev, kar je 23 % vseh.

Med srednješolci je odgovor »da« obkrožilo 41 dijakov, kar predstavlja 20 % le-teh. Naštevali so različne kraje, npr. Radeče, Veržej, Zapor Celje, Ajdovščina, Dob.

Prevzgojni dom je le v Radečah, obstaja še zapor za mladoletne v Celju. Sicer obstajajo tudi stanovanjske skupine in vzgojni domovi. Teh pojmov v vsakdanjem življenju ne ločujemo, kar so potrdili tudi nekateri odgovori posameznikov.

Pri tem vprašanju so imeli prednost osnovnošolci JZ OŠ Marjana Nemca Radeče, saj je eden izmed prevzgojnih domov prav v Radečah. Osnovnošolci ga poznajo, zato so znali navesti pravilen primer. Med srednješolci so se pojavljali odgovori, kot so Veržej, Ajdovščina, en sam je odgovoril s primerom Planina, ki ni pravilen odgovor, saj je tam vzgojni dom. Vzgojni dom Veržej ni pravilen odgovor, saj tja prihajajo

mladoletni zaradi slabega stanja v družini, zlorab, čustvenih težav, konfliktov s starši in učitelji ipd.

Moja šesta hipoteza pravi, da večina anketirancev pozna vsaj eno ustanovo v Sloveniji, kjer prevzgamajo mladoletne, ki so bili storilci kaznivega dejanja. Skupaj so odgovor »da« odgovorili 103 anketiranci, vendar med njimi vsi niso podali pravnega primera. Za dvotretjinsko večino bi moralo to storiti 185 anketiranih, zato je **šesta hipoteza zavržena**.

Tabela 3: **Ukrepanje osnovnošolcev v agresivnih situacijah.**

Učenci JZ OŠ Marjana Nemca Radeče		
Podan odgovor	Št. učencev	Delež učencev [%]
a) Razložil bi mu, da obnašanje ni primerno.	13	16
b) Povedal bi učitelju.	17	21
c) Najprej bi povedal staršem, potem učitelju.	19	23
d) Agresivnega bi ignoriral in se umaknil.	27	33
e) Poljuben odgovor.	4	5

Osnovnošolcem JZ OŠ Marjana Nemca Radeče sem zastavila vprašanje, kako bi ravnali, če bi se nekdo do njih obnašal agresivno.

Rezultati kažejo, da bi 13 učencev oziroma 16 % anketiranih osnovnošolcev agresivnemu razložilo, da takšno vedenje ni primerno. Učitelju bi situacijo opisalo 17 učencev (21 %). Zaupanje staršem je izbralo 19 učencev (23 %), situaciji pa bi se izognilo kar 27 anketiranih osnovnošolcev (33 %).

Anketiranci so lahko na vprašanje odgovorili tudi s svojim odgovorom. To možnost so izbrali štirje učenci (5 %). Dva bi situacijo reševala tako, da bi se obnašala enako, »vrnil bi mu«, tretji bi agresivnega poskušal umiriti in če ne bi pomagalo, bi odšel do učitelja, četrti pa bi se umaknil in takoj povedal učitelju.

Odgovori osnovnošolcev me presenečajo. V času mojega osnovnošolskega izobraževanja smo najprej stekli k najbližjemu učitelju in mu zaupali svoj strah. Verjetno je vzrok za tak rezultat v podanih odgovorih, ta se jim je zdel »pravilen«. Če bi uporabila odprt tip vprašanja, potem bi bili anketiranci svobodnejši in bi bili rezultati vsekakor drugačni.

Gospa Ljubica Kresović Knap pravi, da je »*posameznikovo ravnanje, ko se nekdo znaša nad njim, od primera do primera različno. Predvsem je odvisno, kakšna je posameznikova samozavest, družinsko stanje in njegov položaj med vrstniki.*«

Sedma hipoteza raziskovalne naloge se glasi, da bi manjšina anketiranih osnovnošolcev v primeru, da bi se kdo do njih obnašal agresivno, le-tega ignorirala in se umaknila, če bi se lahko. Rezultati kažejo, da bi to možnost ubralo 27 od 80 anketiranih osnovnošolcev, kar je za enega učenca več kot tretjina. **Sedma hipoteza ni potrjena.**

Pri tem vprašanju sem opazila pomanjkljivost odgovorov. Med odgovarjanjem s poljubnimi odgovori, so se anketiranci zanašali predvsem na podane možnosti, le nekoliko so ji preoblikovali.

Ko sem oblikovala anketo za dijake celjskih srednjih šol, sem tudi njim zastavila podobno vprašanje. Upoštevala sem pomanjkljivost odgovarjanja osnovnošolcev in dijakom v nabor izbiranja podala le dva možna odgovora, tretja možnost je bilo odgovarjanje z lastnim odgovorom.

Tabela 4: **Ukrepanje dijakov celjskih srednjih šol v situacijah, kjer je prisotna agresija.**

Dijaki I. gimnazije v Celju, Srednje zdravstvene šole Celje, Gimnazije Celje - Center		
Podan odgovor	Št. dijakov	Delež dijakov [%]
a) Izogibanje situacijam	132	66
b) Nasilnežu razložiš, da je obnašanje neprimerno	54	27
c) Poljuben odgovor	12	6

Rezultati tabele 4 prikazujejo, da se situacij, v katerih je prisotna agresija izogiba kar 132 anketirancev (66 %), nasilneža pa na neprimerno vedenje opozori 54 od 198 anketiranih, oziroma 27 % vseh dijakov. Samostojno je na vprašanje odgovorilo 12 dijakov (6 %). Navajali so naslednje odgovore: dva anketiranca v takšni situaciji še nista bila, zato ne vesta, kako bi odreagirala, trije izmed 12 so priznali, da se v takih situacijah tudi sami obnašajo agresivno, nekdo je priznal, da agresivno vedenje v primeru izvajanja nad nekom, ki mu ni ljub, spodbuja, trije bi žrtvi priskočili na pomoč, dva sta poudarila, da skušata zaustaviti le fizično nasilje, nekdo je odgovoril, da je njegovo ravnanje odvisno od razpoloženja.

Lambergarjeva (2011) je zapisal, da je raziskava EU Kids Online za Slovenijo pokazala, da je 55 odstotkov otrok povedalo staršem, da so nadlegovani, 37 odstotkov je poskušalo zadevo rešiti samih, 16 odstotkov je upalo, da bo minilo samo od sebe, 28 odstotkov pa o svoji izkušnji ni povedalo nikomur. Da se o izvajanju nasilja in spornih komentarjih zelo pogosto pogovarjajo z vrstniki, in sicer v kar 80 odstotkih, pa kažejo rezultati raziskave Mladi na netu.

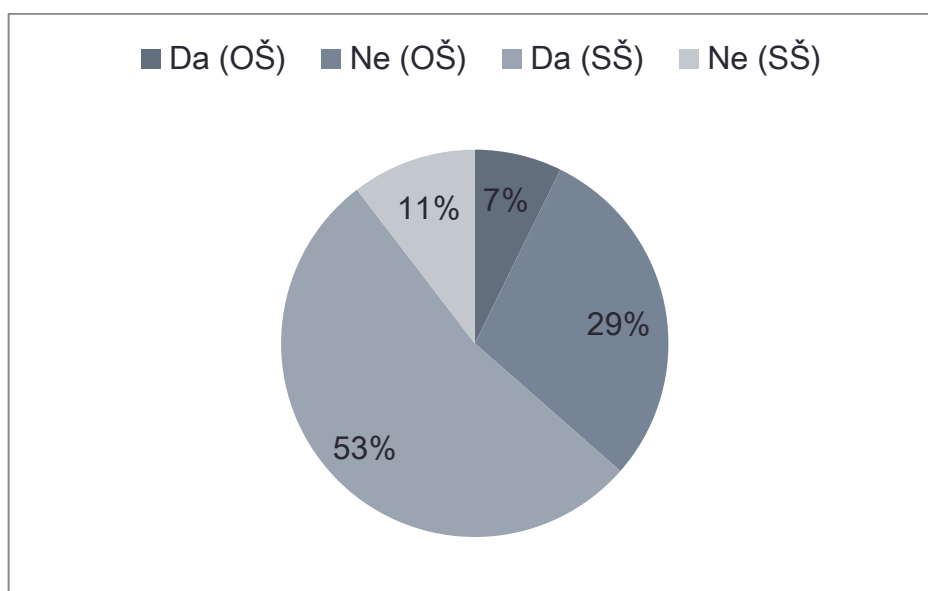
Tudi Ljubica Kresović Knap na podlagi izkušenj odgovarja: *»Žrtve spletnega nasilja so v večina primerih zadevo zaupali staršem, razrednikom, pa tudi šolski svetovalni službi.«*

Hipoteza 8 pravi, da se večina anketiranih srednješolcev situacijam, v katerih je prisotna agresija, izogiba. Oblikovana je bila na podlagi predvidevanj, da znajo srednješolci ravnati premišljeno. Ta odgovor je izbralo 132 dijakov, kar je natanko dvotretjinska večina vseh anketiranih srednješolcev. Zato je **osma hipoteza potrjena**.

Deveta hipoteza je bila zastavljena na podlagi predvidevanj, da se žrtve navadno ne upajo postaviti po robu nasilnežem, zato pravi, da bi najmanj anketirancev nasilnežu razložilo, da tako vedenje ni primerno. Med osnovnošolci je ta odgovor izbralo 13 anketirancev, med dijaki pa 54, skupaj 64 od 278 anketiranih (23 %). V primerjavi z ignoranco in umikom je teh odgovorov res manj. Druge možnosti težko upoštevam,

saj srednješolci in osnovnošolci niso imeli enako zastavljenih možnosti izbire odgovorov. Če združim odgovore srednješolcev in osnovnošolcev, se izkaže, da so v takih situacijah agresivni (vrnem mu, branim se, podpiram ...). Tako je odgovorilo 6 anketirancev (2 %). **Deveta hipoteza je ovržena.**

Ključni del ankete predstavljajo 6., 7. in 8. vprašanje, ki se nanašajo na spletno agresijo. Postavlja se vprašanje, ali so anketiranci odgovarjali iskreno. Pričakovala bi več povzročiteljev spletnega nasilja, prav tako več žrtev. Veliko je bilo primerov, ko so anketiranci obkrožili odgovor »da«, primera pa niso opisali.

Graf 5: Pogostost **Opazene agresija na spletu med osnovnošolci in srednješolci.**

Rezultati grafa 6 kažejo, da je, ne glede na uporabo spleta, še vedno izjemno veliko tistih uporabnikov, ki na spletu še niso opazili agresije. Med osnovnošolci je takih 60 (75 % vseh osnovnošolcev), med dijaki pa 56 (28 % vseh dijakov), skupaj kar 116 anketirancev (41 % vseh anketirancev). Takih odgovorov sem pričakovala manj. Tisti, ki so na vprašanje odgovorili z »da«, tj. 20 osnovnošolcev (25 %) in 142 dijakov (71 %), skupaj 162 anketirancev (58 %), so navajali različne primere: agresivni komentarji na socialnih omrežjih, spletno izsiljevanje, vsiljevaje različnih izdelkov. Pogosto so bili kot primer podani posnetki na Youtubu, ponarejeni profili in

računalniške igrice. Tik pred anketiranjem srednješolcev je bil na Facebooku objavljen posnetek pretepa v Novem mestu, ki ga je kot primer agresije na spletu uporabilo kar 47 dijakov (33 %). Primera med opazovalci ni navedlo 23 dijakov (8 % vseh anketiranih). Tudi tukaj se postavlja vprašanje tolerantnosti do agresivnega vedenja. Zanimivo bi bilo raziskati kakšne opazke, komentarji, fotografije na spletu so za mladega človeka nesprejemljive.

Raziskava EU Kids je pokazala, da je med slovenskimi otroci precej razširjena uporaba spletnih socialnih omrežji (npr. Facebook, MySpace ...). Po podatkih mednarodne raziskave ima okrog 76 % slovenskih otrok na spletnih socialnih omrežjih svoj profil, kar je več kot kažejo rezultati domače raziskave, ki je ugotovila, da je med mladimi 68 % uporabnikov. Zato je pričakovati, da so anketiranci spletno agresijo največkrat opazili prav na socialnih omrežjih.

Enajsta hipoteza pravi, da ima vsaj polovica anketirancev izkušnjo s spletno agresijo kot opazovalec. Takih je 162 anketirancev (58 %), kar je za 8 % več kot polovica. Želela bi si le, da bi se ta odstotek zmanjšal, v smislu, da bi se pojavljanje spletne agresije zmanjšalo. **Enajsta hipoteza je potrjena.**

Rezultati tabele 5 prikazujejo število žrtev spletnega nasilja med anketiranimi osnovnošolci in srednješolci. Med dijaki je bilo že 24 žrtev, med osnovnošolci pa 2, skupaj kar 26 žrtev (9 % vseh anketiranih). Dijakov, ki spletnega nasilja še niso občutili na lastni koži, je 174 in učencev 78, skupaj 252 (90 %).

Tabela 5: Število žrtev spletnega nasilja med anketiranci.

Žrtev ali ne	Dijaki	Osnovnošolci	Skupaj
da	24	2	26
ne	174	78	252

Najpogostejši primer nasilja je zmerjanje na Facebooku, ki ga je navedlo 7 dijakov in 2 učenca, skupaj 9 anketiranih (3 %). Žrtve so naštevale še vdiranja v spletne

račune, nasilje zaradi seksualne orientacije, lažne profile z njihovimi identitetami (primer se je enkrat pojavil tudi med osnovnošolci), izsiljevanje. Zopet je tu primer nasilja v računalniških igrinah. Primera ni podalo 6 dijakov.

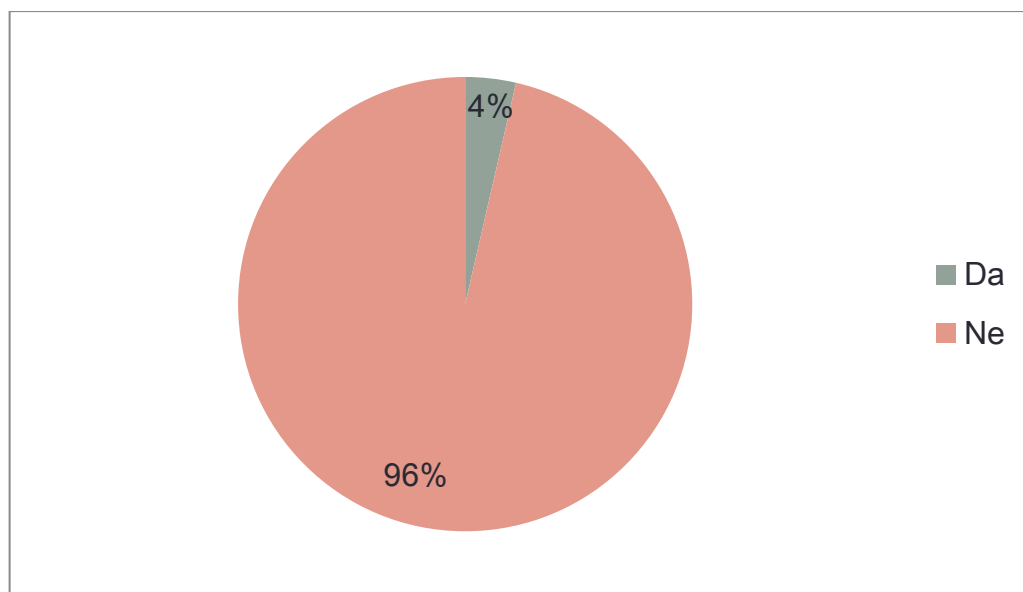
Vesna Lambergar (2011) navaja, da so kraja gesla, ustvarjanje lažnega profila, pisanje žaljivih sporočil, objave razgaljenih fotografij le nekaj primerov nasilja, ki jih mladi izvajajo na Facebooku. Psihologinja Andreja Pšeničky pa dodaja: *»Gre za zelo hudo obliko nasilja z dolgotrajnimi posledicami,“ poudarja in dodaja, "da je ravno zato, ker je namenjeno izolaciji in izključevanju žrtve iz socialnega kroga, socialno nasilje po navadi bolj rušilno in boleče od fizičnega in tudi psihičnega.«*

Ljubica Kresović Knap odgovarja, da je v obravnavanih primerih žrtev več deklet kot fantov.

Pri analiziranju primerov sem imela težave zaradi nepopolnih odgovorov. To se je pojavljalo predvsem med osnovnošolci. Ne glede na navodilo, ki se glasi »Opiši primer«, so učenci pisali le ključne besede.

Moja deseta hipoteza pravi, da je bila vsaj polovica anketirancev kdajkoli žrtev spletnega nasilja. Rezultati so pokazali, da je takih oseb »le« 26, kar je manj kot polovica (139), zato glede na rezultate **deseto hipotezo ovržemo**. Seveda pa spet ne moremo mimo kriterija, po katerem vsak posameznik neko vedenje pojmuje kot agresivno ali pa ne.

Lambergarjeva (2011) navaja tudi rezultate raziskave Mladi na netu, ki je bila izvedena leta 2010. Ti so pokazali, da je nasilja več med srednješolci kot osnovnošolci. Med osnovnošolci je bilo prek spleta ustraševanih 17 %, med srednješolci kar 40 %. Raziskava EU Kids Online kaže, da se odstotek nadlegovanja s starostjo povečuje.

Graf 6: **Delež povzročiteljev spletnega nasilja med anketiranci.**

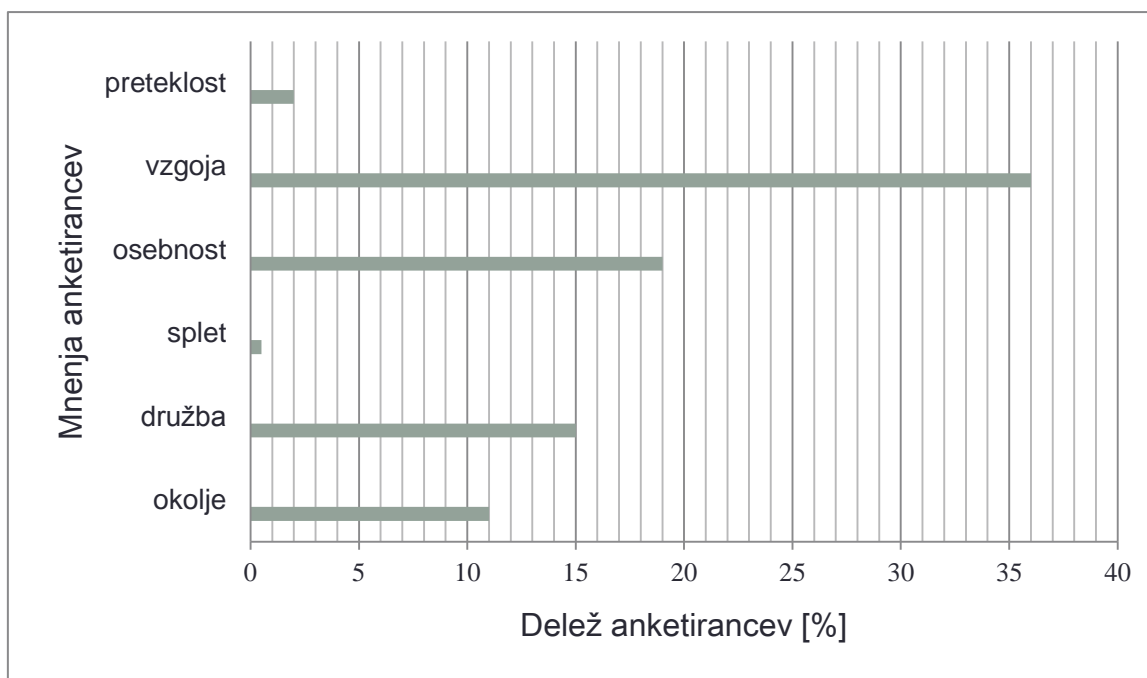
Rezultati za dvanajsto hipotezo kažejo, da je med anketiranci tudi 10 povzročiteljev spletnega nasilja, od tega 9 dijakov in en osnovnošolec. Menim, da je povzročiteljev kljub rezultatom analize več, vendar tega niso upali priznati. 189 dijakov po rezultatih sodeč še ni bilo povzročiteljev spletnega nasilja, prav tako 79 osnovnošolcev, skupaj se v tej vlogi ni preizkusilo 268 anketirancev (96 %).

Primeri ni opisalo 5 dijakov. Trije dijaki so zapisali, da so pisali žaljive komentarje na socialnih omrežjih, eden je zapisal kot opis »ask.fm«. Učenka povzročiteljica je pod opis primera zapisala naslednje: *»Bila sem mlajša in nisem se zavedala, kako besede bolijo. Grdo sem odgovarjala na nesramne komentarje, ki so mi bili namenjeni. Bili so anonimni, a napisani v imenu osebe, ki teh komentarjev sploh ni pisala.«*

»Med povzročitelji spletnega nasilja ni bilo pravila, različni po uspehu, statusu ...«, pravi Ljubica Kresović Knap.

Moja dvanajsta hipoteza se glasi, da ima manjšina anketirancev izkušnjo s spletno agresijo kot povzročitelj. Rezultati so pokazali, da je med anketiranci 10

povzročiteljev, kar predstavlja 3 % vseh, kar je res manjšina, zato je **dvanajsta hipoteza potrjena**.

Graf 6: Kaj po mnenju anketirancev najbolj vpliva na izražanje agresije.

Dijake sem vprašala, od česa menijo, da je odvisno posameznikovo izražanje agresije. Odgovori so bil zelo različni. Da na posameznika vpliva okolje, je odgovorilo 21 dijakov (11 %), 33 (16 %) jih meni, da je to odvisno od družbe, eden meni, da na posameznika najbolj vpliva splet. Da je izražanje agresije odvisno od osebnosti, meni 35 dijakov (18 %), trije so mnenja, da imajo velik vpliv alkohol in droge, dva, da je to odvisno od posameznikove preteklosti, spet nekdo, da je izražena agresija odvisna od njegovega problema. Nekdo je mnenja, da na to najbolj vplivajo mediji, kar 72 anketiranih dijakov (36 %) pa je mnenja, da je izražanje agresije odvisno od vzgoje. Enaindvajset dijakov (10 %) na vprašanje ni odgovorilo.

Različni dejavniki največkrat vplivajo na agresijo, če se pojavijo skupaj, torej če gre za interaktivni vpliv. Notranje telesno in psihično stanje lahko deluje kot podlaga. Ali se bo agresija izrazila, je odvisno od same situacije, od naučenih oblih reagiranja, od intenzivnosti in vrste čustva, od posameznikove presoje posledic agresivnega vedenja ipd., so zapisali Kompare, Stražišar idr. (2013). Nagnjenost posameznika k

agresivnemu vedenju je po mnenju Leonarda Berkowitza (1993, v Kompare Stražišar idr., 2013) običajno posledica interakcij številnih različnih vplivov: pomanjkanje ljubezni in naklonjenosti staršev, prestroga vzgoja staršev v otroštvu, raven stresa v življenju in stopnja, s katero posamezniku uspe (ali pa tudi ne) zadovoljiti pomembne osebne potrebe in želje, stališča in vrednote o agresivnosti, kako se je posameznik naučil videti lasten socialni svet.

Nekdanja socialna delavka je v intervjuju odgovorila, da je izražanje agresije odvisno od vsakega posameznika, od njegove samozavesti, položaja med vrstniki in vzgojnega stila družine.

Ker sem mnenja, da ima na to največji vpliv vzgoja, sem na podlagi tega oblikovala svojo zadnjo, trinajsto hipotezo, ki se glasi, da večina anketiranih srednješolcev meni, da je izražanje agresivnosti odvisno od vzgoje posameznika. Enakega mnenja je 72 dijakov. Število ne doseže dvotretjinske večine, zato **je trinajsta hipoteza ovržena.**

7 SKLEPI

Raziskovalna naloga zajema znanje s področja agresije med mladimi. Med pisanjem naloge, branjem anket in vrednotenjem le-teh sem opazila, da vzorec ni najbolj ugoden. Pri osnovnošolcih ni enako število učencev po razredih, prav tako ne pri dijakih. Idealno bi bilo, če bi lahko pridobila vzorec, ki bi bil uravnotežen glede na spol. Na gimnazijah je več deklet, prav tako na Srednji zdravstveni šoli Celje. V osnovnih šolah je število fantov proti številu deklet bolj uravnoteženo, vendar nisem imela vpliva, če kateri od staršev ni podpisal soglasja za otrokovo sodelovanje v anketiranju, morda je kateri izmed učencev na dan anketiranja manjkal.

Rezultati bi bili objektivnejši, če bi imela od vsakega posameznika podatke o vzgoji v družini, njihovih družinskih odnosih.

Od trinajstih hipotez je osem potrjenih, pet pa ovrženih. Menim, da je vzrok v iskrenosti anketirancev pri odgovarjanju, saj so bila vprašanja jasno zastavljena.

Rezultati so pokazali, da večina anketirancev pozna pojem agresija, vendar ne poznajo njenih oblik. Pogosto agresijo enačimo z nasiljem, kar se je pokazalo pri uporabi pojmov nasilje in trpinčenje. Rezultati potrjujejo, da v vsakdanjem življenju zamenjujemo pojme kot sta prevzgojni in vzgojni dom. Tako osnovnošolci kot srednješolci se situacijam, v katerih je prisotna agresija, izogibajo. Največ agresije je danes na spletu. Opazilo jo je kar 162 anketirancev. Žrtev med anketiranci je bilo 26, povzročiteljev pa 11. Anketiranci, intervjuvanka in jaz smo soglasnega mnenja, da na izražanje agresije najbolj vplivajo družinski odnosi, glavno vlogo igra vzgoja.

Nalogo bi se dalo nadgraditi. Zanimivo bi bilo vključiti starše, jim razdeliti vprašalnike in še njih povprašati, kaj menijo o spletnem nasilju, jih vprašati če vedo, za kaj njihov otrok porabi največ časa na spletu. Koristno bi bilo prešteti število žrtev spletnega nasilja po spolu. Ljubica Kresović Knap namreč pravi, da je med žrtvami več deklet kot fantov.

Tema naloge je zahtevnejša, ker ima vsak posameznik drugačno toleranco do agresije. Za nekoga je agresija, če ti nekdo reče, da si bedak, spet drugi sprejmejo opozorilni udarec starša, če zamudi domov.

Težave sem imela pri zbiranju literature. Spletna agresija je področje, o katerem ni veliko napisanega v fizični obliki, obstajajo članki na spletu, katerih sem se pogosto posluževala.

Mladi so premalo seznanjeni s posledicami, ki jih doživljajo žrtve in tudi posledicami povzročiteljev spletne agresije. Navsezadnje je vsakršno povzročanje spletne agresije kaznivo dejanje, ki je dokazljivo.

Organizirati bi morali več predavanj na temo varne uporabe spleta, še posebej socialnih omrežij. Predlagam tudi predavanja za starše, kjer bi jih poučili o nevarnostih, ki prežijo tudi na njih same, ne le na njihove otroke.

Pred začetkom raziskovanja sem zastavila trinajst hipotez:

1. Večina anketirancev pozna izraz agresija. (potrjena)
2. Večina anketirancev povezuje izraz agresija s škodovanjem, poškodovanjem, zlorabo. (potrjena)
3. Večina anketiranih srednješolcev zna naštetih tri oblike agresivnega vedenja. (ovržena)
4. Manjšina anketiranih osnovnošolcev zna naštetih tri oblike agresivnega vedenja. (potrjena)
5. Vsaj polovica anketirancev pozna vsaj en pojem, ki ga uporabljamo, kadar želimo poudariti negativno izraženo agresijo. (potrjena)
6. Večina anketirancev pozna vsaj eno ustanovo v Sloveniji, kjer prevzgamajo mladoletne, ki so bili storilci kaznivega dejanja. (ovržena)
7. Manjšina anketiranih osnovnošolcev bi v primeru, da bi se kdo v bližini obnašal agresivno, le-tega ignorirala in se umaknila, če bi se lahko. (ovržena)
8. Večina anketiranih srednješolcev se situacijam, v katerih je prisotna agresivnost, izogiba. (potrjena)
9. Najmanj anketirancev bi nasilnežu razložila, da takšno vedenje ni primerno. (ovržena)
10. Vsaj polovica anketirancev je bila kdajkoli žrtev spletnega nasilja. (ovržena)
11. Vsaj polovica anketirancev ima izkušnjo s spletno agresijo kot opazovalec. (potrjena)

12. Manjšina anketirancev ima izkušnjo s spletno agresijo kot povzročitelj.

(potrjena)

13. Večina anketiranih srednješolcev meni, da je izražanje agresivnosti odvisno od vzgoje posameznika. (potrjena)

S končnim izdelkom sem zadovoljna, saj je produkt trdega dela, neprespanih noči, pomeni pa pridobljeno znanje, ki ga bo še moč uporabiti.

8 LITERATURA IN VIRI

- BUČAR RUČMAN (2004). **Nasilje in mladi**. Dostopno na spletnem naslovu: https://www.researchgate.net/publication/277198199_Nasilje_in_mladi (sneto 3. 2. 2017).
- CENTER ZA SOCIALNO DELO LJUBLJANA – ŠIŠKA. **Področje dela z mladostniki**. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.csd-lj-siska.si/dejavnosti/dejavnosti.asp?DID=85036312> (sneto 15. 3. 2017)
- HOČEVAR B., PREDANIČ J. (2012). **Nasilje med mladimi: agresija je vedno obstajala, a brez nožev**. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.delo.si/novice/slovenija/nasilje-med-mladimi-agresija-je-vedno-obstajala-a-brez-nozev_2.html (sneto 9. 2. 2017).
- INŠTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK FRANA RAMOVŠA ZRC SAZU IN AVTORJI. **Slovar slovenskega knjižnega jezika, spletna izdaja**. Ljubljana, 2000. Dostopno na spletnem naslovu: <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>, (sneto 12. 3. 2017)
- KOMPARE, STRAŽIŠAR IDR. (2013). **Psihologija: spoznanja in dileme**. Ljubljana, DZS.
- LAMBERGAR, V. (2011). **Facebook: virtualno nasilje med vrstniki**. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.24ur.com/novice/slovenija/domisljija-nadlegovalca-ne-pozna-meja.html>, (sneto 8. 3. 2017).
- MLADINSKI DOM JARŠE. **Stanovanjske skupine**. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.mdj.si/stanovanjske-skupine.html> (sneto 15. 3. 2017)
- SAFE.SI. **Nasilje na spletu**. Dostopno na spletnem naslovu: <http://safe.si/nasveti/neprimerne-in-nezakonite-vsebine/nasilje-na-spletu> (sneto 3. 2. 2017)
- SHEPPARD D. (2016). **Trpinčenje mladih se je s šolskih hodnikov preselilo na splet**. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.planet.si/novice/slovenija/intervju-spletno-nadlegovanje-mladih-zelo-razsirjeno-tudi-pri-nas-vodi-do-fizicnih-obracunov-in-hude-stiske.html> (sneto 12. 2. 2017).

- PAVLOVIČ, M. (2014). **Diplomsko delo: Vzgojni zavod skozi oči otrok in mladostnikov.** Dostopno na spletnem naslovu:
http://www.mss.si/datoteke/dokumenti/diplomske/2014/pavlovic_diplomska.pdf (sneto 15. 3. 2017)
- SKRT R. (2006). **Zaščita otrok pred nevarnostmi interneta.** Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.nasvet.com/zlorabe-otroci/> (sneto 11. 2. 2017).
- DR. TUŠAK, M. (2010). **Agresivnost in nasilje med mladimi** Dostopno na spletnem naslovu:
<http://www.viva.si/Psihologija-in-odnosi/5555/Agresivnost-in-nasilje-med-mladimi>
(sneto 13. 11. 2016).

9 PRILOGE

9.1 Anketa za osnovnošolce

ANKETA

Pozdravljen,

sem Anuška Anderlič Zakonjšek, dijakinja 4. letnika I. gimnazije v Celju. Pri predmetu psihologija pripravljam raziskovalno nalogo z naslovom Agresija med mladimi. Rada bi ugotovila, kako osnovnošolci poznate pojem agresija in njene oblike, ter kako se soočate s spletnim nasiljem. Na vprašanja odgovarjaš z obkroževanjem ali dopolnjevanjem odgovorov. Zbrane podatke bom uporabila zgolj v raziskovalne namene. Anketa je anonimna.

Hvala za sodelovanje!

Razred (obkroži): 6 7 8 9

Spol: M Ž

1. Kaj je *agresija*?

2. Navedi vsaj še en pojem, ki ga uporabimo, kadar želimo poudariti negativno izraženo agresijo?

3. Naštej tri oblike agresije.

4. Kako bi ukrepal, če bi se nekdo do tebe vedel agresivno? (izberi en odgovor)

a) Razložil bi mu, da takšno obnašanje ni primerno.

b) Povedal bi učitelju.

c) Najprej bi povedal staršem in nato povedal učitelju.

d) Tistega, ki se obnaša agresivno, bi ignoriral in se umaknil, če bi se lahko.

e) Drugo: _____

5. Poznaš vsaj eno ustanovo v Sloveniji, kjer prevzgamajo mladoletne (zapor za mladoletne)? (obkroži)

a) Da. b) Ne.

5.1 Če si odgovoril z *Da*, ustanovo, ki jo poznaš, navedi. _____

6. Si kdaj na spletu opazil agresijo? (Obkroži. Če je tvoj odgovor a), primer opiši.)

a) Da. b) Ne.

7. Si bil kdaj žrtev spletnega nasilja? (Obkroži. Če je tvoj odgovor a), primer opiši.)

a) Da. b) Ne.

8. Si kdaj bil povzročitelj spletnega nasilja? (Obkroži. Če je tvoj odgovor a), primer opiši.)

a) Da. b) Ne.

9.2 Anketa za dijake

ANKETA

Pozdravljen,

sem Anuška Anderlič Zakonjšek, dijakinja 4. letnika I. gimnazije v Celju. Pri predmetu psihologija pripravljam raziskovalno nalogo z naslovom Agresija med mladimi. Rada bi ugotovila, kako dijaki poznate pojem agresija in njene oblike, ter kako se soočate s spletnim nasiljem. Na vprašanja odgovarjaš z obkroževanjem ali dopolnjevanjem odgovorov. Zbrane podatke bom uporabila zgolj v raziskovalne namene. Anketa je anonimna.

Hvala za sodelovanje!

Letnik (obkroži): 1 2 3 4

Spol: M Ž

1. Kaj je *agresija*?

2. Navedi vsaj še en pojem, ki ga uporabimo, kadar želimo poudariti negativno izraženo agresijo?.

3. Naštej tri oblike agresije.

4. Poznaš vsaj eno ustanovo v Sloveniji, kjer prevzgamajo mladoletne (zapor za mladoletne)? (obkroži)

b) Da. b) Ne.

4.1 Če si odgovoril z *Da*, ustanovo, ki jo poznaš, navedi. _____

5. Kako ravnaš v situacijah, v katerih je prisotna agresija? (Obkroži ali dopolni.)

a) Takih situacij se izogibam.

b) Nasilnežu razložim, da takšno vedenje ni ustrezno.

c) Drugo: _____

6. Si kdaj na spletu opazil agresijo? (Obkroži. Če je tvoj odgovor a), primer opiši.)

b) Da. b) Ne.

7. Si bil kdaj žrtev spletnega nasilja? (Obkroži. Če je tvoj odgovor a), primer opiši.)

b) Da. b) Ne.

8. Si kdaj bil povzročitelj spletnega nasilja? (Obkroži. Če je tvoj odgovor a, primer opiši. Anketa je anonimna!)

9. Da. b) Ne.

10. Kaj najbolj vpliva na izražanje agresivnosti posameznika?

9.3 Intervju

INTERVJU Z LJUBICO KRESOVIĆ KNAP

1. Kje vse ste bili zaposleni?

Zaposlena sem bila kot svetovalna delavka na JZ OŠ Marjana Nemca Radeče.

2. Kaj je agresija?

Agresija je psihično in fizično nasilje nad nekom.

3. Od česa je odvisno izražanje agresije?

Izražanje agresije je odvisno od vsakega posameznika, od njegove samozavesti, položaja med vrstniki in vzgojnega stila družine.

4. S katero obliko agresije ste se pri svojem delu največkrat srečali?

Pri svojem delu sem se najpogosteje srečevala s psihično in fizično obliko agresije.

5. Kako pristopiti k reševanju problema, v katere je prisotna agresija?

Nobena oblika agresije ni dovoljena, a žal je pogosti način reševanja konfliktov med najstniki. Pri svojem delu sem poskušala osvetliti primer iz vseh vzornih kotov (s prisotnimi očividci) z namenom, da posamezniki v konfliktu ozavešajo problem, zaradi kasnejšega ravnanja v konfliktu. Učili smo jih strategij obvladovanja jeze.

6. Kako mladi največkrat ravna, če se kdo znaša nad njimi?

Posameznikovo ravnanje, ko se nekdo znaša nad njim je od primera do primera različno. Predvsem je odvisno, kakšna je posameznikova samozavest, družinsko stanje in njegov položaj med vrstniki.

7. Kako pogosto ste med mladimi obravnavali spletno agresijo in v kakšni obliki?

Pri spletnih agresijah smo ozaveščali učence o tem, da je to kaznivo dejanje, ki je dokazljivo. Opozarjali starše, da imajo večji pregled nad učenci pri delu na računalniku.

8. Je bilo v vaših obravnavanih primerih več žrtev spletnega nasilja med dekleti ali med fanti?

V obravnavanih primerih spletnega nasilja med dekleti in fanti, ki so bili žrtve spletnega nasilja, je bilo več deklet kot fantov.

9. Kako pristopite k reševanju problema s spletno agresijo? Kako rešujete take probleme?

Reševanju problemov, ki so posledica spletne agresije smo reševali skupaj s starši, učitelji računalništva in z organizacijo roditeljskih sestankov na temo : Varna uporaba interneta.

10. Kako se največkrat reševanja problemov lotijo žrtve spletnega nasilja?

Žrtve spletnega nasilja so v večina primerih zadevo zaupali staršem, razrednikom , pa tudi šolski svetovalni službi.

11. Kdo je bil v vaših obravnavanih primerih največkrat povzročitelj spletnega nasilja?

Med povzročitelji spletnega nasilja ni bilo pravila, različni po uspehu, statusu ...

12. Kdo je po vašem mnenju odgovoren, da seznanijo mlade z varno uporabo spleta?

Z varno uporabo interneta so najprej zadolženi starši, šolski delavci in strokovnjaki s področja računalništva.